

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Διερεύνηση Αντιλήψεων
Φοιτητών/τριών Μελλοντικών
Νηπιαγωγών για τις Προστατευόμενες
Περιοχές**

**Investigation of Students - Future Early
Childhood Teachers' Perceptions about
the Protected Areas.**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΕΙΡΗΝΗ ΡΙΖΟΥ

ΑΕΜ: 2996

**ΕΠΟΠΤΗΣ: ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΠΙΚΟΥΡΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΠΤΝ**

**Β' ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΗΣ: ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΖΟΥΠΙΔΗΣ, ΜΕΛΟΣ ΕΔΙΠ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΠΤΝ**

ΦΛΩΡΙΝΑ, ΜΑΙΟΣ 2018

Πίνακας Περιεχομένων

Πίνακας Περιεχομένων.....	3
Κατάλογος Διαγραμμάτων.....	5
Ευχαριστίες.....	7
Περίληψη.....	8
Λέξεις Κλειδιά.....	9
Abstract.....	10
Keywords.....	11
Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή.....	12
1.1. Σκοπός και Δομή της Εργασίας.....	13
Κεφάλαιο 2. Θεωρητικό Πλαίσιο.....	15
2.1. Προστατευόμενες Περιοχές.....	15
2.2. Βιοποικιλότητα.....	17
2.3. Χρησιμότητα Προστατευόμενων Περιοχών.....	22
2.4. Οικοτουρισμός.....	24
2.5. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.....	25
2.6. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στις Προστατευόμενες Περιοχές.....	26
2.7. Κατηγορίες Προστατευόμενων Περιοχών.....	28
2.7.1. Προστατευόμενες Περιοχές Εθνικής Νομοθεσίας.....	28
2.7.2. Προστατευόμενες Περιοχές Σε Διεθνές Επίπεδο.....	29
2.7.3. Εθνικοί Δρυμοί.....	30
2.7.4. Εθνικά Πάρκα.....	31
2.7.5. Αισθητικά Δάση.....	32
2.7.6. Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης.....	33
2.7.7. Σύμβαση της Βαρκελώνης.....	33
2.7.8. Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας σύμφωνα με τη Σύμβαση Ραμσάρ.....	34
2.7. Θεσμικό Πλαίσιο.....	35
2.8. Φορείς Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών.....	38
Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία Έρευνας.....	40
3.1. Συμμετέχοντες.....	40
3.2. Δημογραφικά Στοιχεία Ερωτηθέντων.....	40
3.3. Ερωτηματολόγιο.....	42

3.4. Περιγραφή Ερωτηματολογίου Παρούσας Έρευνας	45
3.5. Κωδικοποίηση Ερωτηματολογίου	46
Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα- Συζήτηση	48
4.1. Γνώσεις και Εμπειρίες από τις Προστατευόμενες Περιοχές	48
4.2. Απόψεις για τις Προστατευόμενες Περιοχές.....	51
4.3. Εκτίμηση για τις Εκπαιδευτικές Ευκαιρίες που προσφέρουν οι Προστατευόμενες Περιοχές	63
Συμπεράσματα	66
Οι Περιορισμοί της Έρευνας	68
Βιβλιογραφία	69
Παράρτημα: Ερωτηματολόγιο Έρευνας	71

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Συχνότητα Εμφάνισης Φύλου.....	41
Διάγραμμα 2: Μαθήματα που παρακολουθούν οι ερωτηθέντες.....	41
Διάγραμμα 3: Πόσο σημαντικές θεωρούν οι ερωτηθέντες τις προστατευόμενες περιοχές.....	48
Διάγραμμα 4: Αν οι ερωτηθέντες ή η οικογένειά τους έχουν επωφεληθεί από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών	49
Διάγραμμα 5: Αν η κοινότητα των ερωτηθέντων έχει επωφεληθεί από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών	49
Διάγραμμα 6: Αν οι ερωτηθέντες ή η οικογένειά τους έχουν επηρεαστεί αρνητικά από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών	50
Διάγραμμα 7: Αν η κοινότητα των ερωτηθέντων έχει επηρεαστεί αρνητικά από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών	50
Διάγραμμα 8: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές προστατεύουν την άγρια ζωή.....	51
Διάγραμμα 9: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές προστατεύουν τη βιοποικιλότητα	52
Διάγραμμα 10: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές είναι εθνικής σημασίας	52
Διάγραμμα 11: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές είναι ειρηνικές.....	53
Διάγραμμα 12: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές προστατεύουν τοπία	53
Διάγραμμα 13: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές διαθέτουν όμορφα τοπία	54
Διάγραμμα 14: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές διατηρούν την πολιτισμική κληρονομιά	54
Διάγραμμα 15: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές υποστηρίζουν τη δημόσια αναψυχή.....	55
Διάγραμμα 16: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές βελτιώνουν τη δημόσια ευαισθητοποίηση.....	55
Διάγραμμα 17: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές έχουν άγρια ζωή.....	56
Διάγραμμα 18: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές περιορίζουν αρνητικά την οικονομική ανάπτυξη	56
Διάγραμμα 19: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι στις προστατευόμενες περιοχές η ανθρώπινη παρουσία πρέπει να απαγορεύεται	57
Διάγραμμα 20: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι στις προστατευόμενες περιοχές θα πρέπει να αναπτύσσεται τουρισμός	57

Διάγραμμα 21: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές διατηρούν πόρους για μελλοντική χρήση	58
Διάγραμμα 22: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές συμβάλλουν στην οικολογική ισορροπία του πλανήτη ...	58
Διάγραμμα 23: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές προστατεύουν τα είδη από την εξαφάνιση.....	59
Διάγραμμα 24: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι στις προστατευόμενες περιοχές επιτρέπεται μόνο ο οικοτουρισμός.....	59
Διάγραμμα 25: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι στις προστατευόμενες περιοχές οι φυσικές διαδικασίες είναι δυνατόν να ολοκληρωθούν	60
Διάγραμμα 26: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές θα πρέπει να περιλαμβάνουν όμορφα τοπία	60
Διάγραμμα 27: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές δεν αντιμετωπίζουν περιβαλλοντικά προβλήματα.....	61
Διάγραμμα 28: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές διατηρούν την φυσική κληρονομιά.....	61
Διάγραμμα 29: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές βελτιώνουν τις παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητες	62
Διάγραμμα 30: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές είναι σημαντικές για τις φυσικές επιστήμες.....	62
Διάγραμμα 31: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές είναι ελεύθερες από την ανθρωπογενή πίεση	63
Διάγραμμα 32: Αν τα παιδιά και οι νέοι πρέπει να επισκέπτονται προστατευόμενες περιοχές στη διάρκεια της σχολικής τους εκπαίδευσης.....	64
Διάγραμμα 33: Απόψεις για το αν οι προστατευόμενες περιοχές μπορούν να αποτελέσουν διδακτικούς πόρους.....	64
Διάγραμμα 34: Αν η προσέγγιση των προστατευόμενων περιοχών θα αποτελέσει προτεραιότητα για τους ερωτηθέντες ως εκπαιδευτικούς	65

Ευχαριστίες

Για την εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτρια, κ. Πηνελόπη Παπαδοπούλου, για την υποστήριξη, τις συμβουλές και την βοήθειά της.

Ακόμα, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου που είναι πάντα δίπλα μου και με στηρίζει όλες τις στιγμές.

Περίληψη

Η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, που ξεκίνησε στα μέσα του 19ου αιώνα και εντάθηκε κατά τον 20ο, οδήγησε στη λήψη προστατευτικών μέτρων. Λόγω της συνεχιζόμενης υποβάθμισης, η οποία έγινε αιτία για την διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας, δημιουργήθηκε ο θεσμός των προστατευόμενων περιοχών προκειμένου να διαφυλαχθεί η φυσική κληρονομιά του πλανήτη γενικότερα και των επιμέρους χωρών ειδικότερα.

Η σπουδαιότητα της κατανόησης της σημασίας των προστατευόμενων περιοχών δεν έγκειται μόνο στο γεγονός ότι συμβάλλουν στην προστασία και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Οι οικοσυστημικές υπηρεσίες, η υγεία του ανθρώπου, η απασχόληση, ο τουρισμός, η εκπαίδευση και κυρίως η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος αποτελούν μερικές από τις γενικές αξίες των προστατευόμενων περιοχών τόσο για τους ανθρώπους όσο και για την ίδια τη φύση.

Για την καλύτερη κατανόηση του θέματος, στην εργασία αυτή, αρχικά, ορίζονται οι προστατευόμενες περιοχές και η βιοποικιλότητα και, έπειτα, αναλύονται. Γίνεται αναφορά στη χρησιμότητα αυτών των περιοχών, καθώς και στην ανάπτυξη του οικότουρισμού και στην περιβαλλοντική εκπαίδευση. Στη συνέχεια, αναφέρονται οι κατηγορίες, το θεσμικό πλαίσιο και οι φορείς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών.

Σκοπός της εμπειρικής έρευνας της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων των φοιτητών/τριων της Παιδαγωγικής Σχολής της Φλώρινας για τις προστατευόμενες περιοχές. Για το σκοπό αυτό, διανεμήθηκε ερωτηματολόγιο στους φοιτητές του Τμήματος Νηπιαγωγών, – στην έρευνα συμμετείχαν 100 φοιτητές/τριες. Το ερωτηματολόγιο αφορούσε τις γνώσεις και την εμπειρία των συμμετεχόντων, τις απόψεις τους για τις προστατευόμενες περιοχές και τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες που πιστεύουν ότι προσφέρουν αυτές οι περιοχές.

Όσον αφορά στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε, οι συμμετέχοντες θεωρούν τις προστατευόμενες περιοχές πολύ σημαντικές. Φάνηκε ότι κάποιοι έχουν επωφεληθεί από αυτές, ενώ κανένας δεν έχει επηρεαστεί αρνητικά. Ακόμα, σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες ξέρουν ποιες είναι οι λειτουργίες των προστατευόμενων

περιοχών, καθώς δήλωσαν ότι προστατεύεται η βιοποικιλότητα, η άγρια ζωή, τα είδη υπό εξαφάνιση και τα τοπία, ενώ οι άνθρωποι ευαισθητοποιούνται. Όμως, παρατηρήθηκε ότι δεν γνωρίζουν τι είναι οικότουρισμός και αν θα πρέπει να επιτρέπεται η ανθρώπινη παρουσία σε αυτές τις περιοχές.

Ακόμα, εκτιμούν ότι πρέπει να διοργανώνονται σχολικές εκδρομές στις προστατευόμενες περιοχές, καθώς μπορούν να επιτευχθούν εκπαιδευτικοί στόχοι, όμως δεν θα αξιοποιήσουν την προσέγγιση των προστατευόμενων περιοχών όλοι οι συμμετέχοντες ως εκπαιδευτικοί.

Λέξεις Κλειδιά

Βιοποικιλότητα, οικότουρισμός, περιβαλλοντική εκπαίδευση, προστατευόμενες περιοχές.

Abstract

The deterioration of the natural environment, which began in the mid-19th century and intensified during the 20th century, led to protective measures. Due to the ongoing degradation, which has caused disturbance to the ecological balance, the institution of protected areas was created to preserve the natural heritage of the planet in general and of the individual countries in particular.

The importance of understanding the meaning of protected areas lies not only in the fact that they contribute to protecting and preserving biodiversity. Ecosystem services, human health, employment, tourism, education and, above all, the protection of the natural environment are some of the general values of protected areas for both humans and nature itself.

For a better understanding of the subject, this work initially defines protected areas and biodiversity, and then analyzes them. Reference is made to the usefulness of these areas as well as to the development of ecotourism and environmental education. The categories, the institutional framework and the management bodies of the protected areas are listed below.

The purpose of the empirical research of this work is to investigate the perceptions of the students of the Faculty of Education of Florina for the protected areas. For this purpose, a questionnaire was distributed to the students of the Department of future early childhood teachers', - 100 students participated in the survey. The questionnaire related to participants' knowledge and experience, their views on protected areas and the educational opportunities that these areas believe.

As far as research is concerned, participants consider the protected areas very important. It seemed that some have benefited from them, while nobody has been adversely affected. Still, almost all participants know what the functions of the protected areas are, as they have stated that biodiversity, wildlife, endangered species and landscapes are protected while people are being sensitized. However, it has been observed that they do not know what ecotourism is and whether human presence in these areas should be allowed.

They also believe that school trips should be organized in protected areas, as educational objectives can be achieved but that all participants as teachers will not use the approach of protected areas.

Keywords

Biodiversity, ecotourism, environmental education, protected areas.

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

Από την αρχαιότητα πληροφορούμαστε ότι οι άνθρωποι διατηρούσαν φυσικούς ιερούς τόπους, τους οποίους σέβονταν και φρόντιζαν και στους οποίους οι ανθρώπινες δραστηριότητες ήταν ελεγχόμενες. Σήμερα, εξακολουθούν να υπάρχουν περιοχές, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη σημασία για τους ανθρώπους αλλά και για τον ίδιο τον πλανήτη, καθώς αυτές οι περιοχές επιτελούν έναν σημαντικό σκοπό, την προστασία και την διατήρηση της βιοποικιλότητας. Πρόκειται για τις προστατευόμενες περιοχές, οι οποίες συμβάλλουν στην οικολογική ισορροπία του πλανήτη μέσω της προστασίας της χλωρίδας και της πανίδας.

Οι προστατευόμενες περιοχές είναι απαραίτητες, καθώς μέσω αυτών εξασφαλίζονται τα απαραίτητα μέσα για την επιβίωση των ανθρώπων. Το πολυτιμότερο αγαθό που χαρίζει η ύπαρξή τους στους ανθρώπους αλλά και σε όλους τους ζωντανούς οργανισμούς είναι το οξυγόνο.

Η αξία των προστατευόμενων περιοχών δεν αναδεικνύεται τόσο από τα οφέλη που απολαμβάνει ο άνθρωπος λόγω της ύπαρξής τους όσο από τις αρνητικές συνέπειες στην ποιότητα της ζωής του που έφερε η οικολογική κρίση. Συνεπώς, η οικολογική κρίση έστρεψε το ενδιαφέρον των ανθρώπων προς το περιβάλλον δημιουργώντας την ανάγκη για εκπαίδευση των πολιτών και ιδιαίτερα των νέων. Υπό αυτές τις συνθήκες, υιοθετήθηκε ένας νέος τύπος εκπαίδευσης, η περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Οι προστατευόμενες περιοχές, εκτός από την σημαντική λειτουργία που επιτελούν, χρησιμεύουν και ως τόποι εκπαίδευσης, κυρίως των νέων, σε περιβαλλοντικά ζητήματα. Αυτό επιτυγχάνεται κυρίως μέσω της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, η οποία στοχεύει στην ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και την ενεργοποίηση των πολιτών για θέματα που αφορούν το περιβάλλον.

1.1. Σκοπός και Δομή της Εργασίας

Σκοπός της παρούσα εργασία είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων των φοιτητών/τριων μελλοντικών νηπιαγωγών για τις προστατευόμενες περιοχές.

Η βασική δομή της εργασίας είναι ως εξής:

Πρώτο μέρος: Ορισμός και ανάλυση των εννοιών των προστατευόμενων περιοχών και της βιοποικιλότητας.

Γίνεται παρουσίαση των εννοιών και ακολουθεί η παρουσίαση των προστατευόμενων περιοχών σε σχέση με το θεσμικό πλαίσιο.

Δεύτερο μέρος: Καταγραφή και σχολιασμός των δεδομένων των ερωτηματολογίων της εμπειρικής έρευνας.

Αυτός ο στόχος περιλαμβάνει εμπειρική έρευνα με τη διανομή ερωτηματολογίων, την συλλογή και καταγραφή των απαντήσεων και την στατιστική τους ανάλυση, ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα για τις προστατευόμενες περιοχές.

Στην παρούσα εργασία, αρχικά, ορίζονται οι έννοιες των προστατευόμενων περιοχών και της βιοποικιλότητας. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στην χρησιμότητα αυτών των περιοχών, στην έννοια του οικοτουρισμού και στην περιβαλλοντική εκπαίδευση. Επίσης, παρουσιάζονται οι κατηγορίες των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα σε σχέση με τις ισχύουσες νομοθεσίες, συνοψίζεται το θεσμικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο και γίνεται αναφορά στους φορείς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών.

Έπειτα, γίνεται αναφορά στους συμμετέχοντες της δειγματοληπτικής έρευνας και παρουσιάζονται τα διαγράμματα με τα δημογραφικά τους στοιχεία. Ακολουθεί μια αναφορά στο ερωτηματολόγιο ως ερευνητικό εργαλείο και παρουσιάζεται το ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας και η μέθοδος της κωδικοποίησης.

Τέλος, παρουσιάζονται και σχολιάζονται τα αποτελέσματα της δειγματοληπτικής έρευνας, χωρίς τις αιτιολογήσεις, ώστε να εξαχθούν τα συμπεράσματα. Για τον σκοπό αυτό, χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο 17 ερωτήσεων κλειστού τύπου, οι οποίες περιλαμβάνουν αιτιολόγηση, ενώ δύο

ερωτήσεις απαντώνται με την χρήση κλίμακας, όπως φαίνεται στο παράρτημα. Οι ερωτήσεις σχετίζονται με την γνώση και την εμπειρία, τις απόψεις των ερωτώμενων για τις προστατευόμενες περιοχές και την εκτίμηση των ερωτώμενων για τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες που προσφέρουν οι προστατευόμενες περιοχές. Η δειγματοληπτική έρευνα έλαβε χώρα τον Μάρτιο του έτους 2018 στη Παιδαγωγική Σχολή της Φλώρινας. Τυπώθηκαν συνολικά 100 ερωτηματολόγια, τα οποία διανεμήθησαν σε φοιτητές του Τμήματος Νηπιαγωγών.

Η εργασία δομείται από τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται μια εισαγωγή στο θέμα και παρουσιάζονται ο σκοπός και οι στόχοι, η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, καθώς και η δομή της εργασίας. Στο δεύτερο κεφάλαιο, δίνονται οι ορισμοί των προστατευόμενων περιοχών και της βιοποικιλότητας, γίνεται αναφορά στη χρησιμότητα των προστατευόμενων περιοχών, στον οικουρισμό, στην περιβαλλοντική εκπαίδευση ως έννοια και ως είδος εκπαίδευσης στις προστατευόμενες περιοχές, στις κατηγορίες των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα, στο θεσμικό πλαίσιο της Ελλάδας και στους φορείς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών. Αντίστοιχα, στο τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται οι συμμετέχοντες της εμπειρικής έρευνας, τα δημογραφικά τους στοιχεία, το ερωτηματολόγιο ως ερευνητικό εργαλείο, το ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας και η μέθοδος της κωδικοποίησης. Στο τέταρτο κεφάλαιο, αναλύονται τα δεδομένα της εμπειρικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε με διανομή ερωτηματολογίων σχετικά με τις αντιλήψεις των φοιτητών για τις προστατευόμενες περιοχές. Τελειώνοντας, διατυπώνονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την εμπειρική έρευνα.

Κεφάλαιο 2. Θεωρητικό Πλαίσιο

2.1. Προστατευόμενες Περιοχές

Για τις προστατευόμενες περιοχές έχουν δοθεί πολλοί ορισμοί. Ενδεικτικά, παρατίθενται παρακάτω μερικοί από αυτούς.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας ορίζει μια προστατευόμενη περιοχή ως γεωγραφικά καθορισμένη χερσαία, υδάτινη ή/και θαλάσσια ή και μεικτού χαρακτήρα περιοχή, επιστημονικά τεκμηριωμένης οικολογικής σημασίας, αφιερωμένη στην προστασία και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και των φυσικών και συναφών πολιτιστικών πόρων, η οποία υπόκειται σε ρυθμίσεις με νομικά μέσα ή άλλους τρόπους, ώστε να επιτυγχάνονται ειδικοί στόχοι προστασίας (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 2010).

Σύμφωνα με την Διεθνή Ένωση για την Προστασία της Φύσης [International Union for the Conservation of Nature (IUCN)], προστατευόμενη περιοχή είναι ένας αναγνωρισμένος και σαφώς καθορισμένος γεωγραφικός χώρος για τον οποίο υπάρχει δέσμευση διατήρησης και ο οποίος υπόκειται σε διαχείριση μέσω νομικών ή άλλων αποτελεσματικών μέσων, ώστε να επιτευχθεί η μακροπρόθεσμη διατήρηση και προστασία της φύσης με τις συναφείς της οικοσυστημικές υπηρεσίες και πολιτιστικές αξίες (Dudley, 2008).

Σύμφωνα με την διεθνή περιβαλλοντική οργάνωση WWF– (World Wide Fund for nature), πρόκειται για περιοχές που φιλοξενούν τα πλέον μοναδικά, ευαίσθητα και πολύτιμα στοιχεία του φυσικού πλούτου. Οι προστατευόμενες περιοχές είναι ουσιαστικά τα διαμάντια της ελληνικής φύσης και προβλέπονται από την εθνική, την ευρωπαϊκή και τη διεθνή νομοθεσία. Δημιουργούν ένα δίκτυ προστασίας για τη βιοποικιλότητα της χώρας και ίσως το τελευταίο καταφύγιο της. (WWF, 2018)

Με βάση τους παραπάνω ορισμούς, μια προστατευόμενη περιοχή μπορεί να είναι χερσαία, υδάτινη ή θαλάσσια, υγροτοπική ή ο συνδυασμός όλων αυτών. Ως προς την οριοθέτηση, μια περιοχή μπορεί να έχει φυσικά ή μετακινούμενα όρια. Η

λειτουργία της περιοχής, καθώς και οι κανονισμοί που ισχύουν σε αυτήν, ρυθμίζονται από νομοθεσίες που έχουν θεσπιστεί προκειμένου να μπορεί να ανταποκριθεί στους σκοπούς της. Σε άλλη υποενότητα του κεφαλαίου γίνεται αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο και στις ισχύουσες νομοθεσίες για τις προστατευόμενες περιοχές.

Μια περιοχή χαρακτηρίζεται ως προστατευόμενη επειδή έχει ως στόχο την προστασία της φύσης και συμβάλλει στη διατήρηση των οικοσυστημάτων, των φυσικών ή ημι-φυσικών οικοτόπων και των βιώσιμων ειδών. Δηλαδή, ο λόγος ύπαρξης των προστατευόμενων περιοχών δεν συνδέεται μόνο με την διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος με τα φυσικά του στοιχεία αλλά και με την προστασία της βιοποικιλότητας.

Οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται εντός των προστατευόμενων περιοχών ρυθμίζονται από τους φορείς διαχείρισης. Στην Ελλάδα, σε ορισμένες περιοχές, είτε λόγω της σημασίας τους είτε λόγω του κινδύνου που αντιμετωπίζουν τα προστατευόμενα είδη και οι οικοτόποι, η ανθρώπινη παρουσία είναι περιορισμένη ή έχει απαγορευτεί.

Από την ιστορία, είναι γνωστό ότι ο άνθρωπος συνυπήρξε για χιλιάδες χρόνια με το φυσικό του περιβάλλον, το οποίο διαμορφώθηκε μέσα από κτηνοτροφικές, γεωργικές ή αλιευτικές δραστηριότητες.

Υπάρχουν παραδείγματα προστατευόμενων περιοχών, στις οποίες απαγορεύθηκαν οι ανθρώπινες δραστηριότητες και αυτό οδήγησε σε σημαντικές αρνητικές συνέπειες στα οικοσυστήματα και κυρίως στα προστατευτέα αντικείμενα για τα οποία οι περιοχές ορίστηκαν ως προστατευόμενες.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της περιοχής της Δαδιάς, στην οποία, αφού ανακηρύχθηκε το 1980 ως προστατευόμενη περιοχή, έγινε αναστολή της υλοτομίας στοχεύοντας στην προστασία της ορνιθοπανίδας και των αρπακτικών ειδών πουλιών. Η αναστολή της υλοτομίας άλλαξε την δομή του δάσους στους πυρήνες, καθώς η δασική βλάστηση επεκτάθηκε σε βάρος των ανοιγμάτων και των λιβαδιών, ενώ αυξήθηκε και η πυκνότητα των συστάδων. Αυτό έφερε αρνητικές επιπτώσεις στο βιότοπο φωλιάσματος των αρπακτικών πουλιών, χωρίς παράλληλα να ευνοείται η άγρια πανίδα της περιοχής. Έτσι, το 1995 στην Ειδική Περιβαλλοντική

Μελέτη προτάθηκε ένα σχέδιο που επιτρέπει την ελεγχόμενη και προγραμματισμένη υλοτομία στην περιοχή.

Από την παραπάνω περίπτωση αναδεικνύεται ότι η ανθρώπινη δραστηριότητα εντός των προστατευόμενων περιοχών συμβάλλει στην ενίσχυση του φυσικού πλούτου και, συνάμα, της βιοποικιλότητας. Επομένως, η ανακήρυξη μιας περιοχής ως προστατευόμενης συνδέεται με την ύπαρξη των φυτών, των ζώων και των ιδιαίτερων φυσικών χαρακτηριστικών της, ενώ ο τρόπος προστασίας της εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον.

2.2. Βιοποικιλότητα

Πλέον, η αναγκαιότητα ύπαρξης των προστατευόμενων περιοχών προκύπτει από την δραματική μείωση της βιοποικιλότητας, που αποτελεί μία από τις πιο σημαντικές παγκόσμιες προκλήσεις. Για την καλύτερη κατανόηση του προβλήματος, είναι χρήσιμο να οριστεί η έννοια της βιοποικιλότητας.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η βιολογική ποικιλότητα ή βιοποικιλότητα αποτελεί τις διαφορετικές δομές με τις οποίες εκφράζεται η ζωή στα διαφορετικά επίπεδα οργάνωσής της, από το γενετικό, το επίπεδο των ειδών, το επίπεδο των οικοσυστημάτων, μέχρι το επίπεδο του τοπίου, όπου κι αν βρίσκονται αυτές οι δομές, δηλαδή στην ξηρά, στο νερό ή στον αέρα, καθώς και τον τρόπο έκφρασης αυτής της ποικιλίας σε χωρική και χρονική κλίμακα (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 2010).

Στην Εγκυκλοπαίδεια του Περιβάλλοντος του National Geographic, η βιοποικιλότητα συνήθως αναφέρεται στην ποικιλία των μορφών ζωής σε μια περιοχή. Δηλαδή, στην ποικιλία των διαφόρων ειδών φυτών, ζώων και μικροοργανισμών, στην ποικιλία των γονιδίων που αυτοί οι οργανισμοί έχουν, στην ποικιλία των οικοσυστημάτων, των βιοκοινοτήτων, των ενδιαιτημάτων και των τοπίων - δηλαδή στο χώρο όπου αυτοί οι οργανισμοί ζουν και δραστηριοποιούνται. Με απλά λόγια, η βιοποικιλότητα αφορά τη βιολογική ποικιλομορφία μιας περιοχής, ενός οικοσυστήματος, ενός οικοτόπου ή μιας βιοκοινότητας. (National Geographic, 2014)

Σύμφωνα με άλλον ορισμό, η βιοποικιλότητα ή βιολογική ποικιλότητα αναφέρεται στην ποικιλία της ζωής στη Γη. Σε αυτήν συμπεριλαμβάνονται όλα τα έμβια όντα με τις γενετικές τους ποικιλομορφίες από μικροσκοπικούς ιούς έως τα μεγαλύτερα ζώα, τα μικρά φύκια και τα μεγάλα φυτά, καθώς και τα τοπία που αποτελούνται από μία ποικιλία οικοσυστημάτων. Οι άνθρωποι αποτελούν, επίσης, αναπόσπαστο μέρος της βιοποικιλότητας. (UNESCO et al, 2010)

Με βάση τους παραπάνω ορισμούς, παρατηρείται ότι, ενώ ο όρος «βιοποικιλότητα» είναι σαφής, το περιεχόμενό της αποτελεί μία από τις αμφιλεγόμενες έννοιες της οικολογίας, καθώς δεν πρόκειται για μία βιοποικιλότητα αλλά για πολλές. Κατά αυτόν τον τρόπο, διακρίνεται η ποικιλότητα στα γονίδια ενός είδους, στα είδη και στους πληθυσμούς τους, στα οικοσυστήματα και στα ενδιαιτήματα και στα τοπία μιας περιοχής. Καθένα από αυτά έχει διαφορετική σημασία, όμως όλα μαζί αποτελούν την βιοποικιλότητα του πλανήτη.

Η γενετική ποικιλότητα ενός είδους αφορά την ποικιλία του γενετικού υλικού, η οποία παρατηρείται ακόμα και σε άτομα που ανήκουν στο ίδιο είδος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι μορφολογικές διαφορές που παρουσιάζονται σε ανθρώπους διαφορετικών φυλών αλλά και σε εκείνους που προέρχονται από την ίδια φυλή.

Η ποικιλότητα των ειδών αναφέρεται στον αριθμό των ειδών φυτών και ζώων που υπάρχουν σε μια περιοχή. Την βιοποικιλότητα δεν συνιστά μόνο ο αριθμός των ειδών αλλά και ο πληθυσμός τους, το μέγεθος των ατόμων, η βιομάζα τους και η κυριαρχία ορισμένων ειδών. Η βιοποικιλότητα των ειδών είναι σημαντική για την οικολογική ισορροπία, την σταθερότητα και την λειτουργία των μηχανισμών ενός οικοσυστήματος. Ο μεγάλος αριθμός των ειδών που συμμετέχουν σε ένα οικοσύστημα, αυξάνει την σταθερότητα του οικοσυστήματος, τις τροφικές αλυσίδες και τα βιοσυστήματα που δημιουργούνται, τις ροές ενέργειας και την ανακύκλωση των θρεπτικών συστατικών. Οι μηχανισμοί ισορροπίας στα οικοσυστήματα λειτουργούν καλύτερα και αποτελεσματικότερα.

Η ποικιλότητα οικοσυστημάτων ή ενδιαιτημάτων περιλαμβάνει τη βιοποικιλότητα σε επίπεδο οικοσυστημάτων, αλλά και θέσεων-ενδιαιτημάτων, όπου ζει ένας πληθυσμός με τα βιοτικά και αβιοτικά χαρακτηριστικά του. Ακόμα,

εξασφαλίζεται η προστασία της βιοποικιλότητας και, ταυτόχρονα, τα είδη παραμένουν αναλλοίωτα.

Η ποικιλότητα των τοπίων ή πολιτιστική ποικιλότητα εκφράζεται με το πλήθος των τύπων των τοπίων που εμφανίζονται σε μια περιοχή. Ένα τοπίο συντίθεται από φυσικά και τεχνητά οικοσυστήματα, δηλαδή από φυσικά και ανθρωπογενή-πολιτιστικά στοιχεία. Τοπία αποτελούν το δάσος, το ποτάμι, το λιβάδι, οι διάφορες γεωργικές καλλιέργειες, οι τύποι των οικισμών, τα μνημεία και τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά. Ο άνθρωπος μέσω της παρέμβασης του διαμορφώνει τα τοπία.

Ο όρος «βιοποικιλότητα» επινοήθηκε από τον Αμερικανό περιβαλλοντολόγο Ρ. Φ. Ντάσμαν στα τέλη του 1960. Αργότερα, το 1980, ο βιολόγος Τ. Ε. Λαβτζόι εισήγαγε τον όρο στην επιστημονική κοινότητα. Όμως, η βιοποικιλότητα έγινε περισσότερο γνωστή μέσα από τις διαλέξεις και τα βιβλία του Γ. Γ. Ρόζεν το 1985 και του Ε. Ο. Γουίλσον το 1988. Ωστόσο, στην Παγκόσμια Σύνοδο Κορυφής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, στο Ρίο ντε Ζανέιρο της Βραζιλίας, το 1992, η βιοποικιλότητα αναδείχθηκε σε κυρίαρχο θέμα από πολιτικούς, ειδικούς επιστήμονες και απλούς πολίτες. Εκεί υπογράφηκε για πρώτη φορά η Σύμβαση για τη Διατήρηση της Βιοποικιλότητας, ένα διεθνές νομικό πλαίσιο. (National Geographic, 2014)

Όλοι οι οργανισμοί που ζουν στη Γη και συγκροτούν την βιοποικιλότητα συμμετέχουν σχεδόν σε όλες οι διαδικασίες που συμβαίνουν. Δηλαδή, η ρύθμιση του κλίματος και η συγκράτηση του εδάφους, η βιωσιμότητα της γεωργίας και της αλιείας, η παραγωγή φαρμάκων και πολλά βιομηχανικά προϊόντα εξαρτώνται από την βιοποικιλότητα.

Από επιστημονικές μελέτες εκτιμήθηκε ότι, σήμερα, υπάρχουν 3 έως 30 εκατομμύρια είδη ζωντανών οργανισμών. Από αυτά έχουν αναγνωριστεί και ταξινομηθεί περίπου μόνο 2,5 εκατομμύρια. Αυτό που τονίζουν οι επιστήμονες είναι ότι η βιοποικιλότητα μειώνεται παγκοσμίως με αποτέλεσμα να διαταράσσεται η ισορροπία των οικοσυστημάτων. Σύμφωνα με έκθεση του ΟΗΕ (UN Environmental Programm), υπολογίζεται ότι κάθε μέρα χάνονται 150 έως 200 είδη.

Η διατήρηση της βιοποικιλότητας είναι πολύ σημαντική για την ζωή. Η εξάλειψη ενός είδους φυτού ή ζώου είναι τόσο μεγάλη, που κανένας φυσικός ή τεχνολογικός μηχανισμός δεν δύναται να το αποκαταστήσει, αφού η γενετική πληροφορία που μετέφερε χάνεται οριστικά.

Η απώλεια της βιοποικιλότητας συνδέεται με πολλούς παράγοντες, φυσικούς και ανθρωπογενείς. Από τότε που εμφανίστηκε η ζωή στον πλανήτη, περίπου πριν από 3,5 δισεκατομμύρια χρόνια, σημειώθηκαν πολλές μεταβολές εξαιτίας των κλιματικών, γεωλογικών και άλλων αλλαγών πλανητικής κλίμακας, που οδήγησαν σε μαζικές εξαλείψεις έμβιων όντων. Στα παλαιοντολογικά μουσεία υπάρχουν πολλά είδη φυτών και ζώων, τα οποία δεν υπάρχουν πλέον.

Η αύξηση του ανθρώπινου πληθυσμού σε συνδυασμό με την αύξηση των δραστηριοτήτων του ενίσχυσαν το φαινόμενο της εξάλειψης των ειδών. Ο άνθρωπος ανταγωνίζεται την φυσική χλωρίδα και πανίδα προκειμένου να ικανοποιήσει την ανάγκη του για επιβίωση. Ο ρυθμός, όμως, με τον οποίο ο σύγχρονος άνθρωπος εκμεταλλεύεται και καταναλώνει τους φυσικούς πόρους μειώνει στο ελάχιστο την πιθανότητα τόσο της εμφάνισης νέων ειδών όσο και της προσαρμογής των υπαρχόντων.

Σήμερα, ο κυριότερος λόγος για τον οποίο κινδυνεύουν πολλά είδη είναι η συρρίκνωση και η καταστροφή των ενδιαιτημάτων τους. Άλλα πάλι συμπαράσφρονται από την εξαφάνιση άλλων ειδών είτε διότι αποτελούν την κύρια τροφή τους είτε διότι η επιβίωσή τους εξαρτάται άμεσα από αυτά.

Η Ευρώπη είχε θέσει ως στόχο την ανακοπή της φθίνουσας πορείας της βιοποικιλότητας έως το 2010. Μάλιστα, το 2010 χαρακτηρίστηκε Παγκόσμιο Έτος Βιοποικιλότητας. Από πρόσφατες εκτιμήσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (EEA) προκύπτει ότι δεν παρατηρήθηκε εμφανής πρόοδος στην κατεύθυνση του στόχου για ανακοπή της φθίνουσας πορείας της βιοποικιλότητας. (National Geographic, 2014)

Ο άνθρωπος άρχισε να κατανοεί το πρόβλημα της εξάλειψης των ειδών, όταν άρχισαν να πλήττονται είδη που για αυτόν είχαν οικονομική σημασία. Για αυτά τα

είδη λήφθηκαν μέτρα προστασίας μερικά από τα οποία δεν είχαν αποτέλεσμα και τα είδη δεν κατάφεραν να διασωθούν.

Είναι γεγονός ότι όσο προχωρά η επιστημονική έρευνα τόσο πιο κατανοητό γίνεται ότι η επιβίωση του ανθρώπου συνδέεται στενά με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Η βιοποικιλότητα της Ελλάδας είναι πλούσια σε όλα τα επίπεδα. Αυτό οφείλεται στη γεωλογική της ιστορία, στις κλιματικές συνθήκες και κατά κύριο λόγο στη γεωγραφική της διαμόρφωση και θέση. Η γεωγραφική της θέση προσέλκυσε στο παρελθόν μεγάλη ποικιλία φυτών και ζώων από τη Μεσόγειο, την Ευρώπη, την Ασία και τη βόρεια Αφρική. Έτσι, ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα είναι εκείνη με την πλουσιότερη χλωρίδα.

Επειδή συχνά συγχέεται ο όρος «χλωρίδα» με τον όρο «βλάστηση» είναι χρήσιμο να οριστούν. Με τον όρο «χλωρίδα» εννοούμε τον αριθμό των ειδών των φυτών που υπάρχουν σε μια περιοχή, ενώ με τον όρο «βλάστηση» την ποσότητα της κάλυψης με πράσινο.

Στον ελληνικό χώρο συναντώνται πολλοί τύποι χλωρίδας. Συγκεκριμένα, υπάρχει η μεσογειακή χλωρίδα, η μεσοευρωπαϊκή ή ευρασιατική χλωρίδα και η ιρανοκασπιακή ή ποντιακή χλωρίδα. Στην Κρήτη υπάρχουν είδη φυτών που προέρχονται από τη βορειοαφρικανική χλωρίδα. Υπάρχουν, όμως, και φυτά που εξαρτώνται αποκλειστικά από τον τύπο του εδάφους. Έτσι, ανάλογα με το έδαφος, έχουμε την αμμόφιλη, τη βραχύφιλη, την αλόφιλη, την υγρόφιλη, την ελοφυτική, την παραποτάμια και την παρόχθια βλάστηση.

Εκτός από την πλούσια χλωρίδα, η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από μεγάλη βιοποικιλότητα στις φυτοκοινωνίες, στα οικοσυστήματα και στα τοπία.

Τα οικοσυστήματα και η βιοποικιλότητά τους συμβάλλουν στη διατήρηση της ποιότητας του αέρα, στον καθαρισμό του νερού, στη διαχείριση των αποβλήτων και στην προστασία από τους φυσικούς κινδύνους, τη διάβρωση, τα παράσιτα και τις ασθένειες.

Όμως, η υπερεκμετάλλευση της βιοποικιλότητας από τα ανθρώπινα οικοσυστήματα της Γης μέσω της μη βιώσιμης θήρας, της αλιείας και της εξόρυξης πρώτων υλών αυξάνει το οικολογικό αποτύπωμα, που αποτελεί ένα μέτρο της ανθρώπινης ζήτησης για τα οικοσυστήματα της Γης.

2.3. Χρησιμότητα Προστατευόμενων Περιοχών

Οι προστατευόμενες περιοχές, σήμερα, καλύπτουν το 14,7% της χερσονήσου του πλανήτη μας. Η ύπαρξή τους είναι σημαντική τόσο για τους ανθρώπους όσο και για το ίδιο το περιβάλλον, καθώς προσφέρουν οφέλη σε πολλούς τομείς.

Όπως προαναφέρθηκε στην προηγούμενη υποενότητα, βασικός σκοπός των προστατευόμενων περιοχών είναι η διατήρηση και η προστασία της βιοποικιλότητας. Έκτος, όμως, από αυτό, οι προστατευόμενες περιοχές διατηρούν την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά που υπάρχει στην περιοχή. Επιπλέον, οι προστατευόμενες περιοχές, ιδιαίτερα οι μεγαλύτερες, παρέχουν πληθώρα βιολογικών αγαθών και οικοσυστημικών υπηρεσιών, εξασφαλίζουν χώρο και καταφύγια για τα είδη ενόψει της κλιματικής αλλαγής και, γενικά, αποτελούν βασικά στοιχεία στις στρατηγικές προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (CBD Secretariat, 2008).

Στις προστατευόμενες περιοχές προστατεύονται και τα είδη που κινδυνεύουν από την εξαφάνιση και διατηρούνται τα οικοσυστήματα. Με αυτό τον τρόπο, επιτυγχάνεται η οικολογική ισορροπία του πλανήτη.

Πολύ σημαντική είναι η συμβολή τους στη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, τους οποίους διατηρούν και, έτσι, εξασφαλίζεται η διαθεσιμότητά τους και στις επόμενες γενιές. Συγκεκριμένα, διατηρούνται φυσικοί πόροι στην αλιεία, στην παροχή καθαρού νερού και στη διατήρηση του γενετικού υλικού.

Οι προστατευόμενες περιοχές επιτρέπουν τη διαχείριση των πόρων σε επίπεδο οικοσυστήματος και με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων σε πιέσεις που μπορεί να προκληθούν από φυσικές καταστροφές ή από άλλους παράγοντες.

Εκτός, όμως, από το περιβάλλον, και ο άνθρωπος απολαμβάνει διάφορα οφέλη από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών. Σύμφωνα με έρευνες, πάνω από 180.000 προστατευόμενες περιοχές στον κόσμο υποστηρίζουν τα μέσα διαβίωσης και τις οικονομίες των τοπικών κοινοτήτων και σχεδόν 1,1 δισεκατομμύρια άνθρωποι εξαρτώνται από τις προστατευόμενες δασικές εκτάσεις για την επιβίωσή τους (National Geographic, 2014).

Οι προστατευόμενες περιοχές τονώνουν την τοπική οικονομία κυρίως λόγω του τουρισμού που αναπτύσσεται σε αυτές. Επιπλέον, προσελκύουν πόρους και έσοδα, δημιουργώντας τοπικές θέσεις εργασίας και προωθώντας την ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας.

Ο τουρισμός στις προστατευόμενες περιοχές παρουσιάζει διαφορές σε σχέση με άλλα θέρετρα. Υπάρχουν συγκεκριμένοι κανόνες και όροι που ισχύουν σε αυτές. Συγκεκριμένα, στο γενικό σχέδιο διαχείρισης της περιοχής ορίζονται οι βασικές αρχές, ενώ στο σχέδιο διαχείρισης των επισκεπτών ορίζονται, για παράδειγμα, οι προσβάσιμες περιοχές, ο τρόπος πρόσβασης και μονοπάτια, διαδρομές ή και περίοδοι που δεν επιτρέπεται η πρόσβαση.

Σημαντικές πτυχές της αξίας των προστατευόμενων περιοχών αποτελούν η δυνατότητα για αναψυχή και περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Στην Ελλάδα και γενικότερα στην Ευρώπη, οι προστατευόμενες περιοχές ανάλογα με την χώρα στην οποία βρίσκονται και το ισχύον σύστημα διαφέρουν ως προς τους στόχους διατήρησης, το βαθμό προστασίας, την απουσία ή παρουσία ανθρώπινων δραστηριοτήτων και τις ρυθμίσεις που εφαρμόζονται σε αυτές, αλλά και τους υπεύθυνους φορείς της διαχείρισής τους. Κάποιες περιοχές δεν επιτρέπουν την πρόσβαση ή επιτρέπεται μόνο η επιστημονική έρευνα λόγω της ευαισθησίας τους αλλά και της μεγάλης σημασίας για κάποιον οικότοπο ή είδος. Υπάρχουν, όμως, πιο μεγάλες περιοχές στις οποίες επιτρέπονται οι ανθρώπινες δραστηριότητες, καθώς μπορεί η συνύπαρξη φυσικών στοιχείων με τον άνθρωπο να είναι καθοριστική για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας αυτών των εκτάσεων.

Επομένως, για την αποτελεσματική επίτευξη του βασικού στόχου των προστατευόμενων περιοχών, που είναι η διατήρηση της βιοποικιλότητας, δεν αρκεί μόνο η εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων διαχείρισής τους αλλά εξαρτάται και από

τις δραστηριότητες που γίνονται εντός και εκτός αυτών και από την προώθηση των μοντέλων ανάπτυξης σε εθνικό επίπεδο.

2.4. Οικοτουρισμός

Τις τελευταίες δεκαετίες, ο οικοτουρισμός αναδείχθηκε ως μια μορφή ήπιου και υπεύθυνου τουρισμού που μπορεί να συμβάλει στην αναζωογόνηση της ελληνικής υπαίθρου και στην προστασία της φύσης. Ταυτόχρονα, ανταποκρίνεται στις ανάγκες του σύγχρονου τουριστικού κοινού για ενεργό συμμετοχή και δράση στις διακοπές του, καθώς και για επαφή με τη φύση.

Οικοτουρισμός είναι ο τουρισμός στη φύση ο οποίος, αντίθετα με τον μαζικό τουρισμό, δεν υπερβαίνει τη φέρουσα ικανότητα¹ της περιοχής όπου εφαρμόζεται, ενώ ταυτόχρονα προωθεί την προστασία του φυσικού, καταρχήν, αλλά και του πολιτιστικού περιβάλλοντος και τη διατήρηση της συνοχής του κοινωνικού ιστού.

Ενδεικτικά, τα οφέλη των προστατευόμενων περιοχών από τον οικοτουρισμό αφορούν (Σβωρόνου, 2003):

- Στην οικονομική συμβολή στην προστασία της φύσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Στην συμβολή στην τοπική κοινωνία και την περιφερειακή ανάπτυξη.
- Στη δημιουργία πολλαπλών δυνατοτήτων για περιβαλλοντική εκπαίδευση.
- Στην συγκράτηση του πληθυσμού και στη δημιουργία μιας υγιούς κοινωνικής δομής και ζωής.
- Στην αυξανόμενη ευαισθητοποίηση του κοινού για το περιβάλλον.
- Στην αντιμετώπιση του περιβάλλοντος ως «αξιοποιήσιμου κεφαλαίου για κερδοσκοπική δραστηριότητα».

¹ Η φέρουσα ικανότητα αναφέρεται στην «αντοχή» του προορισμού στην τουριστική ανάπτυξη. Ειδικότερα αναφέρεται στο επίπεδο τουριστικής ανάπτυξης που μπορεί να αντέξει ο τόπος χωρίς να υπομείνει σημαντική υποβάθμιση (Σβωρόνου, 2003).

2.5. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Σύμφωνα με τη Διακήρυξη της Τιφλίδας, ο στόχος της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είναι να συμβάλει στην απόκτηση γνώσης και συνείδησης των πολιτών για τα περιβαλλοντικά ζητήματα και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων, αφοσίωσης και ενδιαφέροντος για ανάληψη ατομικής ή συλλογικής δράσης, προκειμένου να επιτευχθεί και να διατηρηθεί δυναμική ισορροπία ανάμεσα στην ποιότητα ζωής και την ποιότητα του περιβάλλοντος (ΠΕΕΚΠΕ & Ελληνική Εταιρεία, 1999).

Οι στόχοι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για τα άτομα και τις κοινωνικές ομάδες κατηγοριοποιούνται ως εξής (ΠΕΕΚΠΕ & Ελληνική Εταιρεία, 1999):

- Συνειδητοποίηση: να συνειδητοποιήσουν το περιβάλλον ως ενιαίο σύνολο, τα συναφή προβλήματα και να ευαισθητοποιηθούν γι' αυτά.
- Γνώση: να κατανοήσουν το περιβάλλον στο σύνολό του, τα προβλήματά του, καθώς και το δικό τους σχετικό ρόλο και τις ευθύνες.
- Στάσεις: να υιοθετήσουν ένα σύνολο αξιών και να αναπτύξουν ενδιαφέρον και διάθεση για ενεργό συμμετοχή στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος.
- Δεξιότητες: να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.
- Συμμετοχή: να αποκτήσουν υπευθυνότητα στη θεώρηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και να δραστηριοποιηθούν για την αντιμετώπισή τους.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της ΠΕ που αναγνωρίστηκαν ήδη από τη Διάσκεψη της Τιφλίδας είναι τα εξής (Tbilissi, 1978):

- Ο προσανατολισμός στην επίλυση προβλημάτων: Οι εκπαιδευόμενοι καλούνται να συνειδητοποιήσουν τα περιβαλλοντικά προβλήματα και τις γενεσιουργές τους αιτίες. Στη συνέχεια, διερευνούν τους πιθανούς τρόπους για την αντιμετώπισή τους και προχωρούν στην υλοποίησή τους, ομαδικά και ατομικά.
- Η διεπιστημονική προσέγγιση: Είναι απαραίτητη για την ερμηνεία των περιβαλλοντικών προβλημάτων, που απαιτούν ένα εννοιολογικό πλαίσιο

αναφοράς στο οποίο να ενσωματώνονται αλληλοεξαρτώμενοι επιστημονικοί κλάδοι και παράμετροι – φυσικές, οικονομικές και κοινωνικές επιστήμες, τεχνολογία, προσωπικές και κοινωνικές αξίες, τοπικές συνθήκες κ.ά.

- Η ενσωμάτωση της εκπαίδευσης στην κοινωνία: Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση ενσωματώνει την εκπαιδευτική διαδικασία στην κοινωνία επιχειρώντας το «άνοιγμα» του σχολείου στη ζωή της τοπικής κοινωνίας και την κοινή τους δράση. Έτσι, τα περιβαλλοντικά θέματα που αφορούν άμεσα την καθημερινότητα του μαθητή (π.χ. στην περιοχή που μένει) είναι ένα πρώτο βήμα για την ευαισθητοποίηση και την παρακίνηση του ενδιαφέροντος του.
- Ο διαρκής της χαρακτήρας: Απορρέει τόσο από τη «φύση» του περιβάλλοντος, καθώς εξελίσσεται και διαμορφώνεται από φυσικούς και κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες, όσο και από τη μεταβαλλόμενη φύση της μάθησης στις διάφορες ηλικίες. Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση πρέπει να ενσωματώνει τις εξελίξεις επαναπροσδιορίζοντας τις κατευθύνσεις, το περιεχόμενο και τις μεθόδους της και διασφαλίζοντας τη συνεχή εκπαίδευση των ατόμων.

2.6. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στις Προστατευόμενες Περιοχές

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες στις προστατευόμενες περιοχές και γενικότερα στη φύση αποτελούν μία διαφορετική μορφή μάθησης. Μέσω αυτών των δράσεων, εκτός από την ενίσχυση των γνώσεων, επιτυγχάνεται η ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών και η απόκτηση θετικής στάσης για την προστασία των περιοχών.

Οι επισκέψεις στις προστατευόμενες περιοχές προσφέρουν ευκαιρίες για παρατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, καθώς και για την κατανόηση των τρόπων διαχείρισής τους. Επιπλέον, δίνεται η δυνατότητα στους επισκέπτες για γνωριμία και αλληλεπίδραση με το προσωπικό των φορέων και των υπεύθυνων για τη διαχείριση των περιοχών. Με τον τρόπο αυτό χτίζεται σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών και των υπεύθυνων διαχείρισης.

Από έρευνα των Palmberg και Kuru (2000), αναδείχθηκε ότι οι υπαίθριες εκπαιδευτικές δραστηριότητες συμβάλλουν στην ανάπτυξη ισχυρότερων δεσμών των μαθητών με τη φύση και υπεύθυνης κοινωνικής συμπεριφοράς. Επίσης, ενδυναμώνεται η αυτοπεποίθηση και συγκεκριμένα η αντίληψή τους για το πόσο είναι ικανοί να κάνουν κάτι σημαντικό για την προστασία του περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με τον Bizerril (2004), οι μαθητές που έρχονται σε επαφή με το φυσικό περιβάλλον είναι πιο ευαισθητοποιημένοι. Για αυτό, ένας από τους βασικούς σκοπούς αυτών των εκπαιδευτικών προγραμμάτων πρέπει να είναι και η ενίσχυση της σχέσης των νέων με το τοπικό φυσικό περιβάλλον προκειμένου να αποκτήσουν θετικές στάσεις για τη συμμετοχή τους στη διαχείριση των περιοχών. Αυτός ο σκοπός μπορεί να επιτευχθεί με μεγαλύτερη επιτυχία όταν υπάρχει ενημέρωση των μαθητών για τις πρακτικές διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών.

Σύμφωνα με τον Brondy (2005), η εκπαίδευση στις προστατευόμενες περιοχές πρέπει να βασίζεται σε πραγματικά γεγονότα και περιβάλλοντα, καθώς η μάθηση προκύπτει μέσα από γνωστικές διαδικασίες και κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Για την μάθηση υπάρχουν τρία επίπεδα, η δράση, η σκέψη και το συναίσθημα.

Τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στις προστατευόμενες περιοχές για να είναι αποτελεσματικό είναι τα εξής (Dresner, 2002):

- Να έχει ξεκάθαρους και ρεαλιστικούς στόχους.
- Να είναι «χρονικά» ευέλικτο και προσαρμόσιμο.
- Να περιλαμβάνει στη θεματική του στοιχεία σχετικά με τη νομοθεσία για την προστασία και την παρακολούθηση της προστατευόμενης περιοχής.
- Η προστατευόμενη περιοχή να βρίσκεται σε προσβάσιμη απόσταση από τη σχολική μονάδα.
- Οι εκπαιδευτικοί να συμμετέχουν και αυτοί με διάθεση για μάθηση, περισσότερο ως «διαμεσολαβητές», παρά ως «πηγές» ή «μεταφορείς» γνώσης. Μια τέτοια στάση βοηθά στην ενεργή συμμετοχή και τον αναστοχασμό των μαθητών και στη συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς.
- Η συνεργασία με επιστήμονες και σχετικούς φορείς. Το σχολείο θα πρέπει να αναζητά και να διατηρεί συνεργασίες με φορείς τοπικούς, επιστημονικούς,

ΜΚΟ και άλλους για την από κοινού κατάρτιση και στήριξη των προγραμμάτων σε προστατευόμενες περιοχές.

2.7. Κατηγορίες Προστατευόμενων Περιοχών

Στην Ελλάδα, η αναγνώριση των φυσικών περιοχών ως προστατευόμενων ξεκίνησε από το έτος 1937. Οι πρώτες περιοχές που αναγνωρίστηκαν ήταν ο Εθνικός Δρυμός του Ολύμπου και, στη συνέχεια, του Παρνασσού με το Ν. 856/1937 «Περί Εθνικών Δρυμών». Από τότε, άρχισε να δημιουργείται όλο και μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος οδηγώντας στην κήρυξη νέων προστατευόμενων περιοχών και στη θεσμοθέτηση νέων κατηγοριών.

Στην Ελλάδα, οι περιοχές αναγνωρίζονται ως προστατευόμενες είτε με βάση την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, είτε με την κατοχύρωσή τους στο πλαίσιο διεθνών συμβάσεων, τις οποίες έχει κυρώσει η χώρα, και διεθνών ή Ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών. Περαιτέρω, οι περιοχές του Δικτύου Natura 2000, αποτελούν περιοχές διατήρησης τύπων οικοτόπων και ειδών Κοινοτικού ενδιαφέροντος. Σε πολλές περιπτώσεις παρατηρείται αλληλεπικάλυψη μεταξύ των προστατευόμενων περιοχών σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. (ΕΚΒΥ, 2010)

2.7.1. Προστατευόμενες Περιοχές Εθνικής Νομοθεσίας

Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, έως το 1986 η κήρυξη των προστατευόμενων περιοχών στις διάφορες κατηγορίες προστασίας βασίστηκε σε διατάξεις κυρίως του Δασικού Κώδικα. Με τον Ν. 996/1971, που αποτελεί μέρος του Ν. 86/1969 «Περί Δασικού Κώδικος», στις προστατευόμενες περιοχές προβλέπονται οι Εθνικοί Δρυμοί, τα Αισθητικά Δάση και τα Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης. Από τον Ν. 177/75, όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Ν. 2637/1998, προβλέπονται τα Καταφύγια Άγριας Ζωής, οι Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές και τα Εκτροφεία θηραμάτων. Με τον Νόμο Πλαίσιο για το Περιβάλλον (Ν. 1650/86), ορίζονται πέντε κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών: περιοχή απόλυτης προστασίας της φύσης, περιοχή

προστασίας της φύσης, εθνικό πάρκο, προστατευόμενος φυσικός σχηματισμός και προστατευόμενο τοπίο, περιοχή οικοανάπτυξης. (EKBY, 2010)

Σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, οι κατηγορίες των προστατευόμενων περιοχών είναι οι εξής (EKBY, 2010):

- Εθνικοί Δρυμοί (Ν. 996/71).
- Εθνικά Πάρκα (Ν. 1650/86).
- Αισθητικά Δάση (Ν. 996/71).
- Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης (Ν. 996/71).
- Καταφύγια Άγριας Ζωής (Ν. 177/75, όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Ν. 2637/98).
- Ελεγχόμενες Κυνηγετικές Περιοχές (Ν. 177/75, όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Ν. 2637/98).
- Εκτροφεία Θηραμάτων (Ν. 177/75, όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Ν. 2637/98).
- Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (Ν. 1650/86).
- Περιοχές Προστασίας της Φύσης (Ν. 1650/86).
- Προστατευτικά Δάση (Ν. Δ 86/1969, όπως ισχύει).
- Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί και Τοπία (Ν. 1650/86).
- Περιοχές Οικοανάπτυξης (Ν. 1650/86).

2.7.2. Προστατευόμενες Περιοχές Σε Διεθνές Επίπεδο

Εκτός από την εθνική νομοθεσία, ειδικές υποχρεώσεις για την προστασία της φύσης απορρέουν από τις σχετικές Διεθνείς Συμβάσεις, τις οποίες η Ελλάδα έχει κυρώσει, καθώς και από τη συμμετοχή της σε διεθνείς οργανισμούς, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης και η UNESCO. Οι χαρακτηριζόμενες σε διεθνές επίπεδο περιοχές είναι (EKBY, 2010):

- Οι Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας από τη Σύμβαση Ραμσάρ
- Τα Μνημεία της Παγκόσμιας Κληρονομιάς (UNESCO)
- Τα Αποθέματα Βιόσφαιρας (UNESCO, Άνθρωπος και Βιόσφαιρα)

- Οι Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές (Σύμβαση Βαρκελώνης)
- Τα Βιογενετικά Αποθέματα (Συμβούλιο της Ευρώπης)
- Οι Περιοχές στις οποίες έχει απονεμηθεί Ευρωδίπλωμα (Συμβούλιο της Ευρώπης).

2.7.3. Εθνικοί Δρυμοί

Στην Ελλάδα, η ιστορία της κήρυξης προστατευόμενων περιοχών ουσιαστικά ξεκινά με τον αναγκαστικό νόμο 856/1937 «Περί Εθνικών Δρυμών». Αρχικά, ο όρος «Εθνικός Δρυμός» επικράτησε του όρου «Εθνικού Πάρκου».

Οι Εθνικοί Δρυμοί περιλαμβάνουν εκτάσεις κυρίως δασικού χαρακτήρα με ιδιαίτερο οικολογικό και επιστημονικό ενδιαφέρον. Ο πρώτος Εθνικός Δρυμός που ιδρύθηκε στην Ελλάδα ήταν του Ολύμπου το 1938 και την ίδια χρονιά έγινε και η ανακήρυξη του Εθνικού Δρυμού του Παρνασσού.

Σύμφωνα με τον Ν. 996/1971, που αποτελεί μέρος του Ν. 86/1969 «Περί Δασικού Κώδικος», στην Ελλάδα, έχουν κηρυχθεί 10 Εθνικοί Δρυμοί με συνολική έκταση 68.732 εκτάρια. Με την χρονολογία κήρυξής τους έχουν ως εξής:

1. Εθνικός Δρυμός Ολύμπου (1938)
2. Εθνικός Δρυμός Παρνασσού (1938)
3. Εθνικός Δρυμός Πάρνηθας (1961)
4. Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς (1962)
5. Εθνικός Δρυμός Αίνου (1962)
6. Εθνικός Δρυμός Πίνδου (1966)
7. Εθνικός Δρυμός Οίτης (1966)
8. Εθνικός Δρυμός Βίκου – Αώου (1973)
9. Εθνικός Δρυμός Πρεσπών (1974)
10. Εθνικός Δρυμός Σουνίου (1974)

Οι Εθνικοί Δρυμοί Πρεσπών, Βίκου-Αώου, Πίνδου, Οίτης και Σουνίου περιλαμβάνουν πυρήνες και περιφερειακές ζώνες, ενώ οι υπόλοιποι περιλαμβάνουν μόνο πυρήνες.

2.7.4. Εθνικά Πάρκα

Τα Εθνικά Πάρκα συμπεριλήφθησαν στην κατηγορία των προστατευόμενων περιοχών με τον Ν. 1650/1986 (άρθρα 18 και 19). Όταν το Εθνικό Πάρκο ή μεγάλο τμήμα αυτού καταλαμβάνει εκτάσεις δασικού χαρακτήρα, χαρακτηρίζεται ως Εθνικός Δρυμός, ενώ, όταν το Εθνικό Πάρκο καταλαμβάνει θαλάσσιες περιοχές, μπορεί να χαρακτηριστεί ως Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο.

Βάσει του Ν. 1650/1986, μέχρι και τον Δεκέμβριο του 2009 έχουν κηρυχθεί 17 Εθνικά Πάρκα. Για 10 από αυτά έχουν καθοριστεί περιφερειακές ζώνες προστασίας. Με τη χρονολογία κήρυξης τους είναι τα εξής (ΕΚΒΥ, 2010):

1. Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου και Βόρειων Σποράδων (1992)
2. Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου (1999)
3. Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα (2000)
4. Εθνικό Πάρκο Λιμνών Κορώνειας – Βόλβης και Μακεδονικών Τεμπών (2004)
5. Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου (2005)
6. Εθνικό Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου – Αιτωλικού, κάτω ρου και εκβολών ποταμών Αχελώου και Ευήνου και νήσων Εχινάδων (2006)
7. Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς – Λευκίμμης – Σουφλίου (2006)
8. Εθνικό Πάρκο Λίμνης Κερκίνης (2006)
9. Εθνικό Υγροτοπικό Πάρκο Δέλτα Έβρου (2007)
10. Εθνικό Πάρκο Αμβρακικού (2008)
11. Εθνικό Πάρκο Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (2008)
12. Εθνικό Πάρκο Τζουμέρκων – Περιστερίου και χαράδρας Αράχθου (2009)
13. Εθνικό Πάρκο Κοτυχίου – Στροφυλιάς (2009)
14. Εθνικό Πάρκο Δέλτα Αξιού – Λουδία – Αλιάκμονα (2009)
15. Εθνικό Πάρκο Πρεσπών (2009)
16. Εθνικό Πάρκο Οροσειράς Ροδόπης (2009)
17. Εθνικό Πάρκο Χελμού – Βουραϊκού (2009)

2.7.5. Αισθητικά Δάση

Τα Αισθητικά Δάση έχουν θεσμοθετηθεί βάσει της δασικής νομοθεσίας και περιλαμβάνουν δασικά τοπία με ιδιαίτερο αισθητικό και οικολογικό ενδιαφέρον, που έχουν σκοπό, εκτός από την προστασία της φύσης, να δώσουν την ευκαιρία στο κοινό να γνωρίσει και να απολαύσει το φυσικό περιβάλλον με διάφορες δραστηριότητες αναψυχής (ΕΚΒΥ, 2010).

Ως Αισθητικά Δάση έχουν χαρακτηριστεί 19 περιοχές, με συνολική έκταση 32.506 εκτάρια. Η συνολική χερσαία έκταση των Αισθητικών Δασών αντιστοιχεί στο 0,24% της έκτασης της χώρας. Το θαλάσσιο τμήμα τους καταλαμβάνει έκταση ίση με 9,8 εκτάρια. Τα Αισθητικά Δάση της χώρας μας είναι τα εξής (ΕΚΒΥ, 2010):

1. Φοινικόδασος Βάι Λασιθίου
2. Δάσος Καισαριανής Αττικής
3. Κοιλιάδας Τεμπών
4. Αγ. Γεωργίου–Καραϊσκάκη Καρδίτσας
5. Πευκιάς Ξυλοκάστρου Κορινθίας
6. Περιαστικό Δάσος Ιωαννίνων
7. Δάσος Χειμάρρων Σελεμνού και Χαράδρων
8. Δάσος Φαρσάλων
9. Δάσος Στενής Εύβοιας
10. Δασικό Σύμπλεγμα Όσσας Λάρισας
11. Δρυοδάσος Μογγοστού Κορινθίας
12. Παραλιακό Δάσος Νικοπόλεως - Μύτικα
13. Δάση Νήσου Σκιάθου
14. Στενά Νέστου Καβάλας – Ξάνθης
15. Δάσος Εθνικής Ανεξαρτησίας Καλαβρύτων
16. Περιαστικό δάσος Τιθορέας Φθιώτιδας
17. Δάση Αμυδαλεώνα Καβάλας
18. Δάσος Λόφων Κάστρου και Αηλιά Τρικάλων
19. Δρυοδάσος Κουρί – Αλμυρού Μαγνησίας

2.7.6. Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης

Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης αποτελούν τα δένδρα, συστάδες δένδρων, υγρότοποι και σπάνια φυτά με ιδιαίτερη βοτανική, οικολογική, αισθητική ή ιστορική και πολιτισμική αξία. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν, επίσης, εκτάσεις με σπουδαίο οικολογικό, παλαιοντολογικό, γεωμορφολογικό ή άλλο ενδιαφέρον. Η θεσμοθέτησή τους υλοποιήθηκε βάσει του δασικού κώδικα και η προστασία τους επικυρώθηκε με την σύμβαση UNESCO για την προστασία της παγκόσμιας Κληρονομιάς το 1972.

Μέχρι σήμερα, έχουν κηρυχθεί 51 Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, με συνολική έκταση 16.840 εκτάρια. Η πλειονότητα των μνημείων αυτών καταλαμβάνει ελάχιστα τετραγωνικά μέτρα. Αξιοπρόσεκτο είναι ότι το Απολιθωμένο Δάσος της Λέσβου καταλαμβάνει το 89% της συνολικής έκτασης των Διατηρητέων Μνημείων της Φύσης. Σύμφωνα με τα ψηφιοποιημένα όρια, η συνολική έκταση των Διατηρητέων Μνημείων της Φύσης αντιστοιχεί στο 0,12 % της συνολικής χερσαίας έκτασης της χώρας, ενώ το θαλάσσιο τμήμα τους καταλαμβάνει έκταση ίση με 21,32 εκτάρια. (EKBY, 2010)

2.7.7. Σύμβαση της Βαρκελώνης

Η Σύμβαση της Βαρκελώνης με τα συνοδευτικά Πρωτόκολλα κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 855/78 (ΦΕΚ235/Α/1978) και τον Ν. 1634/86 (ΦΕΚ 104/Α/1986) (EKBY, 2010).

Σε εφαρμογή του Πρωτοκόλλου «Περί των ειδικά προστατευόμενων περιοχών της Μεσογείου» της Σύμβασης της Βαρκελώνης έχουν χαρακτηριστεί 9 περιοχές ως Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές με συνολική έκταση 260.176 εκτάρια. Σύμφωνα με τα ψηφιοποιημένα όρια, η συνολική έκτασή τους αντιστοιχεί στο 0,32% της συνολικής χερσαίας έκτασης της χώρας, ενώ το θαλάσσιο τμήμα τους καταλαμβάνει έκταση ίση με 214.790 εκτάρια (EKBY, 2010).

Με βάση το Πρωτόκολλο 4 της Σύμβασης της Βαρκελώνης, Ειδικά Προστατευόμενες Περιοχές χαρακτηρίζονται:

1. Το Αισθητικό Δάσος Νικοπόλεως – Μύτικα
2. Το Αισθητικό Δάσος Πευκιάς Ξυλοκάστρου
3. Ο Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς (πυρήνας)
4. Το Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου και Βορείων Σποράδων
5. Το Απολιθωμένο Δάσος της Λέσβου
6. Το Αισθητικό Δάσος Νήσου Σκιάθου
7. Ο Εθνικός Δρυμός Σουνίου
8. Το Αισθητικό Δάσος Βάι
9. Ο Αμβρακικός Κόλπος

2.7.8. Υγρότοποι Διεθνούς Σημασίας σύμφωνα με τη Σύμβαση Ραμσάρ

Η Σύμβαση για τους Υγρότοπους Διεθνούς Σημασίας ως Ενδιαιτημάτων Υδρόβιων Πουλιών (Σύμβαση Ραμσάρ, 1971) αποτελεί την πρώτη διεθνή σύμβαση που αφορά ένα συγκεκριμένο οικοσύστημα. Κάθε χώρα-μέρος της Σύμβασης έχει την υποχρέωση να ορίζει τουλάχιστον έναν υγρότοπο Διεθνούς Σημασίας. Η Σύμβαση έχει κυρωθεί από την Ελλάδα με το Ν.Δ.191/20-11-1974 (ΦΕΚ 350/Α/1974) «Περί κυρώσεως της Σύμβασης Ραμσάρ» και το νόμο 1950/1991 (ΦΕΚ 84/Α/1991) «για την επικύρωση των τροποποιήσεων της Σύμβασης Ραμσάρ». Υπεύθυνη υπηρεσία για τους υγροτόπους Ραμσάρ είναι η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Με βάση τη Σύμβαση (υγρότοποι Ραμσάρ), η Ελλάδα χαρακτήρισε 10 υγροτόπους ως Διεθνούς Σημασίας οι οποίοι είναι (ΕΚΒΥ, 2010):

1. Το Δέλτα Έβρου
2. Η λίμνη Βιστονίδα, το Πόρτο-Λάγος, η λίμνη Ισμαρίδα και παρακείμενες λιμνοθάλασσες
3. Το Δέλτα Νέστου και παρακείμενες λιμνοθάλασσες
4. Οι λίμνες Βόλβη και Κορώνεια
5. Η τεχνητή λίμνη Κερκίνη
6. Το Δέλτα Αξιού, Λουδία, Αλιάκμονα
7. Η λίμνη Μικρή Πρέσπα
8. Ο κόλπος Αμβρακικού

9. Οι λιμνοθάλασσες Μεσολογίου

10. Οι λιμνοθάλασσες Κοτυχίου

Οι υγράτοποι Ραμσάρ έχουν συμπεριληφθεί στις προτεινόμενες για ένταξη περιοχές στο Δίκτυο «NATURA 2000».

2.7. Θεσμικό Πλαίσιο

Σήμερα, το θεσμικό πλαίσιο των προστατευόμενων περιοχών της Ελλάδας έχει διευρυνθεί και καθορίζεται όχι μόνο από την εθνική νομοθεσία αλλά και από το ευρωπαϊκό και το διεθνές δίκαιο.

Όσον αφορά στην εθνική νομοθεσία, ο πρώτος νόμος σχετικά με τις προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα ήταν ο Ν. 1650/1986 «για την προστασία του περιβάλλοντος». Με το νόμο αυτόν εκφράστηκε και νομοθετικά η επιταγή του άρθρου 24 του Συντάγματος για προστασία του περιβάλλοντος. Το 2011 ένας νέος νόμος για τη «Διατήρηση της Βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» (Ν.3937/2011, ΦΕΚ Α160/2011) αντικατέστησε πολλές από τις διατάξεις του Ν. 1650/ 1986 για τις κατηγορίες, το χαρακτηρισμό και τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών. Ουσιαστικά, αναθεώρησε εκ βάθρων το εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών. (Παπαγεωργίου κ.ά., 2012)

Παρά τη σημαντική συμβολή του Ν.1650/1986 στη νομική κατοχύρωση των προστατευόμενων περιοχών, η ουσιαστική εφαρμογή του καθυστέρησε πολλά χρόνια. Πρώτο σημαντικό βήμα αποτέλεσε ο Ν.2742/1999, «Χωροταξικός σχεδιασμός και αειφόρος ανάπτυξη & άλλες διατάξεις», ο οποίος παρέχει τις απαραίτητες διατάξεις για την αποσαφήνιση προβλέψεων του Ν.1650, με κυριότερες τις ρυθμίσεις σχετικά με τη λειτουργία και τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών. Έτσι, από αυτή την ημερομηνία και ύστερα, ξεκινά πραγματικά η θέσπιση εθνικών πάρκων στην Ελλάδα. (Παπαγεωργίου κ.ά., 2012)

Οι προβλέψεις του Ν. 2742/1999 για τη διοίκηση και διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών είναι ιδιαίτερα σημαντικές. Συγκεκριμένα, προβλέπεται η ίδρυση Φορέων Διαχείρισης ως νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου με

συγκεκριμένες αρμοδιότητες, οι οποίες εξειδικεύονται στο άρθρο 15. Μερικές από αυτές τις αρμοδιότητες είναι η κατάρτιση και η εφαρμογή κανονισμών λειτουργίας και διοίκησης της προστατευόμενης περιοχής, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση του θεσμικού πλαισίου προστασίας της περιοχής, η συλλογή και η επεξεργασία επιστημονικών δεδομένων, η παροχή γνωμοδοτήσεων για την αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, η ενημέρωση και η εκπαίδευση σε θέματα σχετικά με το αντικείμενο προστασίας, η προώθηση οικοτουριστικών δράσεων και η χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας.

Ο Ν.2742/1999 προβλέπει, επίσης, ότι για μια περιοχή μπορεί να υπάρξουν και εναλλακτικά σχήματα διαχείρισης, κυρίως μέσω της ανάθεσης της διαχείρισης σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, δημόσια ερευνητικά ιδρύματα, άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα (Παπαγεωργίου κ.ά., 2012).

Μέχρι σήμερα, έχουν ενεργοποιηθεί μόνο οι προβλέψεις για την ίδρυση Φορέων Διαχείρισης. Συγκεκριμένα, με το Ν.3044/2002 (ΦΕΚ Α197/2002), κατά την περίοδο 2002-2003, ιδρύθηκαν 25 Φορείς Διαχείρισης που προστέθηκαν στις δύο περιοχές που είχαν ήδη κηρυχθεί ως προστατευόμενες, το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου και το Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Μαραθώνα, με βάση τους νόμους 1650/1986 και 2742/1999. Σήμερα, υπάρχουν 28 Φορείς Διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών. Στους Φορείς Διαχείρισης γίνεται αναφορά παρακάτω.

Για τον χαρακτηρισμό μιας περιοχής ως προστατευόμενης βασική προϋπόθεση αποτελεί η τήρηση των κριτηρίων που αναπτύσσονται στο άρθρο 5 του Ν.3937/2011 (αντικαθιστά το άρθρο 19 του Ν.1650/1986), ενώ στο αρθ. 6 του Ν.3937/2011 ορίζεται η διαδικασία χαρακτηρισμού (αντικαθιστά το άρθρο 21 του Ν.1650/1986) της κάθε περιοχής. Μία από τις βασικές αλλαγές του νέου νόμου είναι ότι η διαδικασία διαφοροποιείται ανάλογα με την κατηγορία προστασίας, έτσι ώστε να μπορούν με τρόπο πιο ευέλικτο να διασφαλιστούν τα πολύτιμα φυσικά χαρακτηριστικά της χώρας. Ο χαρακτηρισμός απαιτεί αιτιολόγηση (κατά περίπτωση ειδική περιβαλλοντική μελέτη ή ειδική έκθεση) και συγκεκριμένη νομική πράξη (Προεδρικό διάταγμα ή απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης). (Παπαγεωργίου κ.ά., 2012)

Βάσει του Ν. 3937/2011, προστατευόμενες περιοχές στον ελλαδικό χώρο χαρακτηρίζονται:

1. Το Εθνικό Πάρκο Σχινιά – Μαραθώνα
2. Το Εθνικό Πάρκο Λιμνών Κορώνειας – Βόλβης
3. Το Εθνικό Πάρκο Β. Πίνδου (Εθνικών Δρυμών Βίκου – Αώου και Πίνδου)
4. Το Εθνικό Πάρκο Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου
5. Το Εθνικό Πάρκο Υγρότοπου Κερκίνης
6. Το Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου
7. Το Εθνικό Πάρκο Δέλτα Έβρου
8. Το Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού
9. Το Εθνικό Πάρκο Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Δ. Νέστου.Βιστωνίδα Ισμαρίδας)
10. Το Εθνικό Πάρκο Οροσειράς Ροδόπης
11. Το Εθνικό Πάρκο Δέλτα Αξιού – Λουδία – Αλιάκμονα
12. Το Εθνικό Πάρκο Δρυμού Πρεσπών
13. Το Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Κοτυχίου – Στροφυλιάς
14. Το Εθνικό Πάρκο Τζουμέρκων, Περιστερίου και χαράδρας Αράχθου
15. Το Εθνικό Πάρκο Χελμού – Βουραϊκού
16. Το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου
17. Το Εθνικό θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου – Β. Σποράδων
18. Οι Υγρότοποι και ακτή Ψαλιδίου του Δήμου Κω
19. Η Περιοχή Προστασίας της Φύσης Στενών και εκβολών των ποταμών Αχέροντα και Καλαμά
20. Η Περιοχή Προστασίας της Φύσης Λίμνης Καστοριάς

Ο Ν.3937/2011 προσπάθησε να ενσωματώσει στις διατάξεις του κάποιες από τις διατάξεις προγενέστερων νομοθεσιών και ειδικότερα της δασικής νομοθεσίας. Για παράδειγμα, η διάταξη για τα Καταφύγια Άγριας Ζωής που προβλέπονται από τη δασική νομοθεσία [Ν.2637/1998 (ΦΕΚ 200 Α/27.08.1998), άρθρο 57] ενσωματώθηκε, αφού τροποποιήθηκε, στο άρθρο 5 του νόμου ως υποκατηγορία των «περιοχών προστασίας οικότοπων και ειδών». Αντίστοιχα, τα Τοπία Φυσικού Κάλλους του Ν.1465/1950 προβλέπεται να ενταχθούν στην κατηγορία των προστατευόμενων τοπίων του νέου νόμου. Με αυτόν τον τρόπο, επιχειρήθηκε για πρώτη φορά η σταδιακή ενσωμάτωση παλαιότερων διατάξεων σε ένα ενιαίο σύστημα

προστατευόμενων περιοχών, αποσκοπώντας στην επίλυση σημαντικών προβλημάτων που προέκυπταν από την παράλληλη ισχύ δύο διαφορετικών, εν γένει προστατευτικών, νομοθετημάτων. (Παπαγεωργίου κ.ά., 2012)

Με βάση τα παραπάνω, προκύπτει ότι η Ελλάδα, σήμερα, έχει ένα σύγχρονο νομικό πλαίσιο. Παρά την απόπειρα του πρόσφατου νόμου να συστηματοποιήσει τις σχετικές διατάξεις για τις προστατευόμενες περιοχές, γεγονός παραμένει ότι απαιτείται μια κωδικοποίηση της νομοθεσίας που θα παρουσιάζει με ξεκάθαρο και κατανοητό τρόπο όλες τις προβλέψεις της και θα εξασφαλίζει τη συνεργασία και το συντονισμό των αρμόδιων υπηρεσιών και φορέων. (Παπαγεωργίου κ.ά., 2012)

2.8. Φορείς Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών

Μέχρι την ψήφιση του Ν. 2742/1999, η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών αποτελούσε αντικείμενο των υπηρεσιών δύο υπουργείων, της Δασικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και του Τμήματος Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις εμπλέκονταν και υπηρεσίες άλλων υπουργείων, όπως το Λιμενικό Σώμα.

Σε θεσμικό επίπεδο η δυνατότητα ίδρυσης φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών δεν είναι ένας νέος θεσμός για τη χώρα, αφού υπήρχε από παλιά η δυνατότητα ίδρυσης ανάλογων οργανισμών. Ο Ν. 856/1937 «περί εθνικών δρυμών» προέβλεπε την ίδρυση δασαρχείων εθνικών δρυμών, ο Ν. 1650/1986 έδινε τη δυνατότητα ίδρυσης ειδικής υπηρεσίας για τη διαχείριση μιας προστατευόμενης περιοχής και ο Ν. 2052/1992 παρείχε τη δυνατότητα να ανατεθεί η εκπόνηση και εφαρμογή των σχεδίων διαχείρισης και σε νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα και του ιδιωτικού τομέα, τα οποία θα έπρεπε να είχαν διακριθεί στην προστασία του περιβάλλοντος. (ΕΚΒΥ, 2008)

Οι δυνατότητες των παραπάνω νόμων δεν αξιοποιήθηκαν ποτέ με αποτέλεσμα οι προστατευόμενες περιοχές της Ελλάδας να μην έχουν φορέα διαχείρισης μέχρι το 2000, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες.

Με τον Ν. 2742/1999 ιδρύονται υποχρεωτικά για τις προστατευόμενες περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως εθνικά πάρκα φορείς διαχείρισης, οι οποίοι αναλαμβάνουν όλες τις αρμοδιότητες με μορφή ΝΔΠ, εκτός αυτών που αφορούν άσκηση δημόσιας εξουσίας, και παρέχονται αυξημένες δυνατότητες πρόσκτησης εσόδων για την κάλυψη των δαπανών τους. Με την ίδρυση φορέα διαχείρισης σε μια περιοχή οι δημόσιες αρχές διατηρούν τις αρμοδιότητές τους, αλλά συντονίζονται με τις ενέργειές τους που σχετίζονται με την προστατευόμενη περιοχή.

Σύμφωνα με τον Ν. 2742/1999, «...σκοπός ίδρυσης ενός φορέα διαχείρισης είναι η διοίκηση και η διαχείριση των περιοχών, στοιχείων και συνόλων της φύσης και του τοπίου που αναφέρονται στο Άρθρο 18 του Ν. 1650/1986, καθώς και των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως Ειδικές Ζώνες Διατήρησης κατά το Άρθρο 4 της ΚΥΑ 33318/28.12.1998» (ΕΚΒΥ, 2008).

Οι Φορείς Διαχείρισης λειτουργούν ως συλλογικά όργανα διαβούλευσης και συναπόφασης, διοικούνται από επταμελή έως ενδεκαμελή διοικητικά συμβούλια, στα οποία υπάρχει εκπροσώπηση από την κεντρική διοίκηση, την περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση, καθώς και από μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις. Υπάρχει αυτονομία σε περιβαλλοντικά ζητήματα αλλά η λειτουργία τους γίνεται υπό την εποπτεία του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ), και διάφορα θέματα (π.χ. ορισμός προέδρου ΔΣ, έγκριση κανονισμών κ.ά.) υπόκεινται στην έγκριση του Υπουργείου. Οι Φορείς Διαχείρισης προβλέπεται να έχουν επιστημονικό, τεχνικό και διοικητικό προσωπικό και πόρους που προέρχονται από εθνικές και κοινοτικές ή άλλες πηγές, όπως η εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων ή/και δικαιωμάτων, πωλήσεις, άλλες επιχορηγήσεις κ.ο.κ. (Παπαγεωργίου κ.ά., 2012)

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία Έρευνας

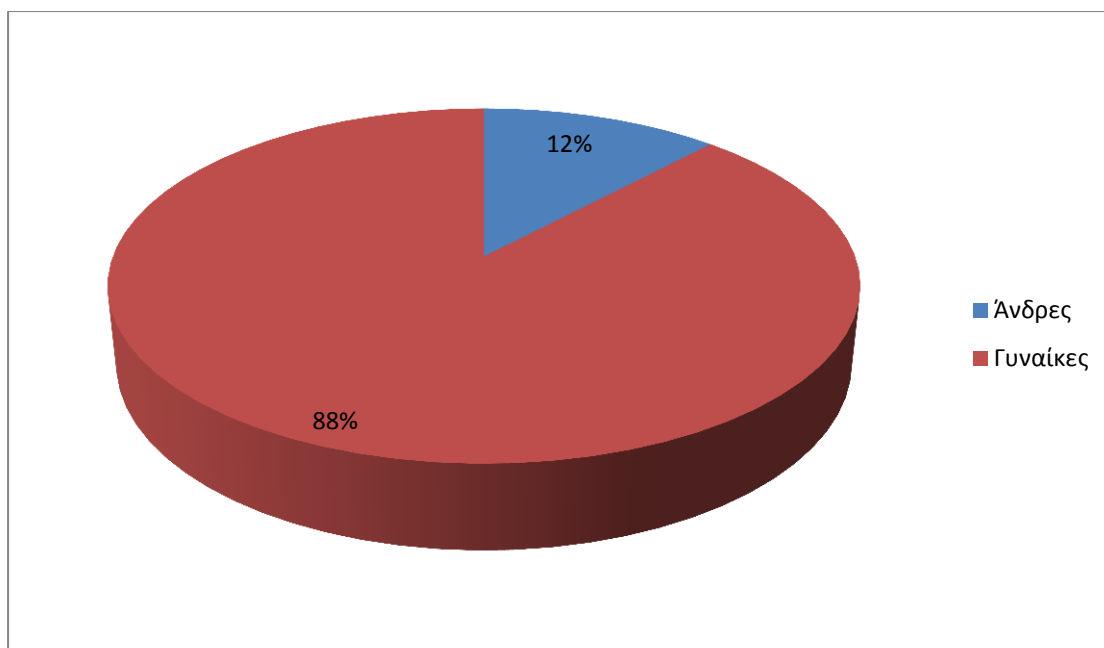
Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων των φοιτητών/τριων του Τμήματος Νηπιαγωγών για τις προστατευόμενες περιοχές. Τα ερευνητικά ερωτήματα εστιάζουν στις γνώσεις, τις εμπειρίες και τις απόψεις των φοιτητών, καθώς και τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες που πιστεύουν ότι προσφέρουν οι προστατευόμενες περιοχές.

3.1. Συμμετέχοντες

Η εμπειρική έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του έτους 2018. Τυπώθηκαν συνολικά 100 ερωτηματολόγια, τα οποία διανεμήθηκαν σε φοιτητές/τριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Ως προς τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων, οι 88 ήταν γυναίκες, ενώ οι 12 ήταν άνδρες. Οι ηλικιακές ομάδες που παρατηρήθηκαν ήταν από 19 ετών έως 43. Οι 54 φοιτητές δήλωσαν ότι παρακολουθούσαν το μάθημα «Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία», οι 44 το μάθημα «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση», ενώ 2 άτομα δεν δήλωσαν μάθημα. Τα παραπάνω αποτελέσματα φαίνονται και στην υποενότητα που ακολουθεί (3.2. Δημογραφικά στοιχεία ερωτηθέντων), στην οποία απεικονίζονται σχηματικά.

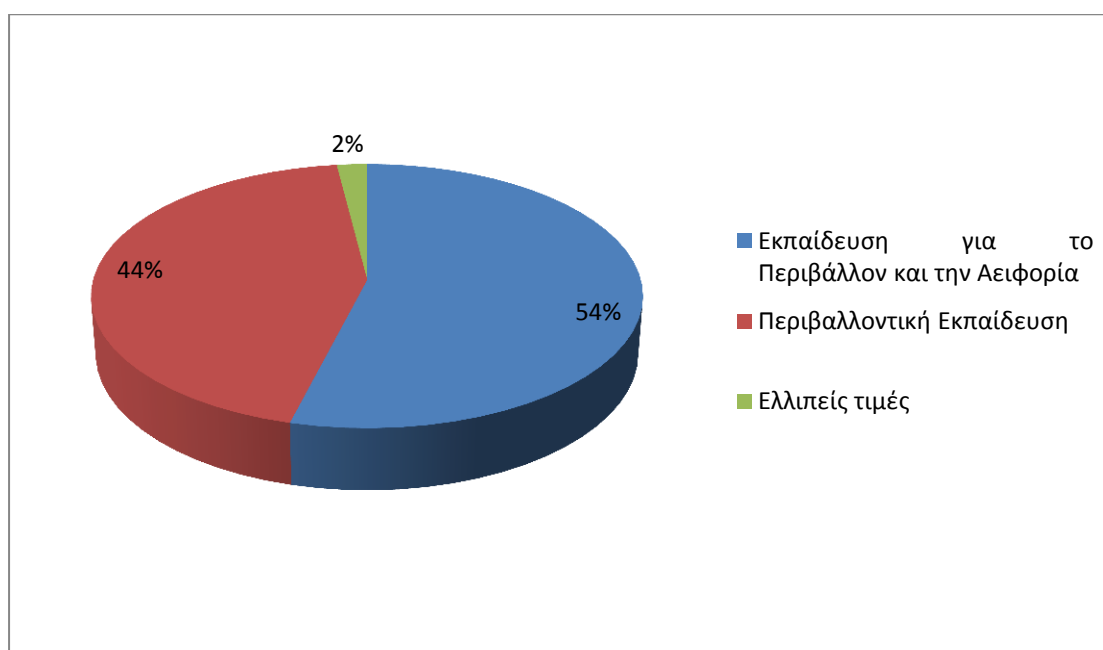
3.2. Δημογραφικά Στοιχεία Ερωτηθέντων

Ως προς τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων, το 88% ανήκε στο γυναικείο φύλο, ενώ μόνο το 12% ήταν άνδρες (Διάγραμμα 1).

Διάγραμμα 1: Συχνότητα Εμφάνισης Φύλου

Από τους συμμετέχοντες, παραπάνω από τους μισούς (54%) δήλωσαν ότι παρακολουθούσαν το μάθημα «Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία», ενώ το 44% δήλωσε το μάθημα «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση». Μόνο το 2% δεν δήλωσε ότι παρακολουθεί κάποιο μάθημα (Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2: Μαθήματα που παρακολουθούν οι ερωτηθέντες

3.3. Ερωτηματολόγιο

Ανάλογα με το είδος του ερευνητικού σκοπού, η έρευνα μπορεί να αφορά ένα από τα παρακάτω:

- Να εξετάσει μια θεωρία/ υπόθεση.
- Να αναπτύξει μια θεωρία.
- Να απαιτεί μετρήσεις.
- Να εξηγήσει μια κατάσταση.
- Να προσπαθήσει να δει τι θα γινόταν υπό συγκεκριμένες συνθήκες.
- Να αναζητήσει το τι και το γιατί.
- Να αφορά το παρελθόν.

Όταν η έρευνα εξετάζει μια θεωρία/ υπόθεση, τότε χρησιμοποιείται το πείραμα ή/ και το ερωτηματολόγιο ή πραγματοποιείται μια έρευνα δράσης ή μελέτη περίπτωσης. Στην περίπτωση που ο σκοπός της έρευνας είναι η ανάπτυξη μιας θεωρίας, τότε διενεργείται εθνογραφική ή ποιοτική έρευνα ώστε να εκπονηθεί μία θεμελιωμένη θεωρία. Στην περίπτωση που η έρευνα απαιτεί μετρήσεις, τότε η έρευνα γίνεται με πείραμα ή ερωτηματολόγια και διεξάγεται μια ποσοτική έρευνα. Όταν η έρευνα προσπαθεί να εξηγήσει μια κατάσταση, τότε η έρευνα είναι εθνογραφική με ερμηνευτικές/ ποιοτικές προσεγγίσεις. Όταν η έρευνα αποσκοπεί να διαπιστώσει τι θα γινόταν υπό συγκεκριμένες συνθήκες, τότε χρησιμοποιείται το πείραμα, η συμμετοχική έρευνα και πραγματοποιείται έρευνα δράσης. Όταν η έρευνα θέλει να αναζητήσει το τι και το γιατί, τότε η έρευνα μπορεί να είναι μικτή. Τέλος, στις έρευνες που αφορούν το παρελθόν, διεξάγεται ιστορική έρευνα. Η παρούσα έρευνα έγινε με την χρήση ερωτηματολογίου, καθώς απαιτεί μετρήσεις.

Σύμφωνα με τη μοντέρνα ορολογία, οι έρευνες που γίνονται με ερωτηματολόγιο στοχεύουν στη συγκέντρωση τριών ειδών στοιχείων ή δεδομένων (Javeau, 2000):

1. Γεγονότα (δεδομένα), τα οποία προκύπτουν από το προσωπικό πεδίο των ατόμων, που αποτελούν το δείγμα, από το πεδίο του άμεσου περιβάλλοντός τους, καθώς και από το πεδίο συμπεριφοράς τους. Λόγω της

υποκειμενικότητας των απαντήσεων κάποια από τα στοιχεία μπορεί να είναι ψευδή.

2. Υποκειμενικές κρίσεις πάνω σε γεγονότα, ιδέες, συμβάντα ή άτομα είτε πρόκειται για γνώμες, στάσεις και κίνητρα.
3. Γνώσεις, δηλαδή ενδείξεις γύρω από το επίπεδο γνώσεων των μελετώμενων από την έρευνα αντικειμένων: αυτή η μέθοδος παρουσιάζει μια σπουδαιότητα, καθώς προϋποθέτει έντονα το βαθμό εμπιστοσύνης, που μπορεί κάποιος να δώσει στις απαντήσεις.

Οι απαντήσεις των ερωτήσεων πρέπει να κριθούν σύμφωνα με τέσσερα κριτήρια (Javeau, 2000):

1. Εκείνο της ικανότητας του απαντούντος: Το αντικείμενο των ερωτήσεων του είναι γνωστό; Πρόκειται για μία γνώση κατανοητή ή μη, επιφανειακή ή βαθιά, παρελθούσα ή πρόσφατη;
2. Εκείνο της κατανόησης από την πλευρά του ερωτώμενου: Καταλαβαίνει το περιεχόμενο των ερωτήσεων όλου του ερωτηματολογίου; Κατέχει το χρησιμοποιούμενο λεξιλόγιο; Η προσωπική του κατάσταση τη στιγμή της έρευνας του επιτρέπει να απαντήσει;
3. Το κριτήριο της ειλικρίνειας του ερωτώμενου: Απαντάει σύμφωνα με τη συνείδησή του ή ψεύδεται εν γνώσει του ή ακόμα και εν αγνοία του;
4. Το κριτήριο της αξιοπιστίας από την πλευρά του απαντούντος: Εξωτερικεύει με λόγια κατάλληλα τα αληθινά του συναισθήματα; Η μνήμη του δεν τον εγκαταλείπει;

Ένα ερωτηματολόγιο δεν πρέπει να θεωρείται σαν ένας κατάλογος ερωτήσεων. Εκτός από τις τυπικές ερωτήσεις, ένα ερωτηματολόγιο μπορεί να περιέχει σχέδια ή εικόνες ή προβαλλόμενα «τεστ» κλπ.

Οι απαντήσεις των ερωτώμενων παρά την υποκειμενικότητά τους εκφράζουν άμεσα ή έμμεσα ένα κοινωνικό φαινόμενο.

Δηλαδή, το ερωτηματολόγιο παρουσιάζεται σαν ένα έντυπο, στο οποίο σημειώνονται οι απαντήσεις ή αντιδράσεις ενός ατόμου.

Υπό αυτό το πρίσμα, διακρίνονται δύο είδη ερωτηματολογίων (Javeau, 2000):

1. Τα απευθείας από τον ίδιο τον ερωτώμενο συμπληρούμενα ερωτηματολόγια: δηλαδή, ο κάθε ερωτώμενος συμπληρώνει μόνος του το ερωτηματολόγιο.
2. Τα εμμέσως συμπληρούμενα ερωτηματολόγια: δηλαδή, ο ερευνητής σημειώνει τις απαντήσεις του πληροφοριοδότη.

Στη δεύτερη περίπτωση, απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η παρουσία του ερευνητή. Και στην πρώτη περίπτωση, ο ερωτώμενος μπορεί να συμπληρώνει το ερωτηματολόγιο παρουσία του ερευνητή, ο οποίος ενδεχομένως επεξηγεί το περιεχόμενο των ερωτήσεων. Μέσω αυτής της μεθόδου, προκύπτουν τα καλύτερα αποτελέσματα.

Η απευθείας συμπλήρωση των ερωτηματολογίων χρησιμοποιείται όταν (Javeau, 2000):

1. Ο αριθμός των ερωτώμενων είναι πολύ υψηλός, ενώ οι ερευνητές είναι λίγοι.
2. Οι ερωτώμενοι είναι ικανοί να εκφραστούν σωστά με τη βοήθεια ενός ερωτηματολογίου.
3. Το ερωτηματολόγιο προκαλεί το έντονο ενδιαφέρον των ερωτώμενων.

Ένα ερωτηματολόγιο μπορεί να συμπληρωθεί με τρεις διαφορετικούς τρόπους (Javeau, 2000):

11. Με αλληλογραφία: Τα ερωτηματολόγια αποστέλλονται ταχυδρομικώς στα επιλεγμένα άτομα του δείγματος με την προϋπόθεση να επιστραφούν συμπληρωμένα. Όμως, υπάρχει ο κίνδυνος κάποιες ερωτήσεις να μείνουν αναπάντητες και να ανατραπεί η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος.
12. Με απευθείας συνομιλία: Το ερωτηματολόγιο μπορεί να συμπληρωθεί μέσα από την συνέντευξη μεταξύ ερευνητή και ερωτώμενου. Στην προκειμένη περίπτωση, είναι ευκολότερο να σεβαστεί κάποιος τη σύνθεση του δείγματος αλλά πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι πιθανές αρνήσεις ή απουσίες των ερωτώμενων ατόμων.
13. Με το τηλέφωνο: Πρέπει να προβλέπει κάποιος ένα πολύ σύντομο ερωτηματολόγιο. Επιπλέον, ο «πληθυσμός» των συνδρομητών δεν αντιπροσωπεύει ποτέ ολόκληρο τον πληθυσμό.

3.4. Περιγραφή Ερωτηματολογίου Παρούσας Έρευνας

Το ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας είχε ως σκοπό την καταγραφή των απόψεων των φοιτητών/τριών του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών για τις προστατευόμενες περιοχές. Η έρευνα ήταν διεθνείς και συγκριτική, καθώς αφορούσε την Ελλάδα, την Ισπανία και την Πορτογαλία. Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε πρόκειται για μεταφρασμένη ελληνική εκδοχή, αφού η έρευνα ξεκίνησε από την Πορτογαλία και η πρωτότυπη γλώσσα του ήταν η αγγλική.

Όπως φαίνεται στο παράρτημα I, το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 17 ερωτήσεις κλειστού τύπου, οι οποίες περιλαμβάνουν αιτιολόγηση, ενώ δύο ερωτήσεις απαντώνται με την χρήση κλίμακας (ερώτηση 2 και 13). Οι ερωτήσεις κατηγοριοποιούνται σε τρεις θεματικές ενότητες. Η πρώτη θεματική ενότητα περιλαμβάνει 7 ερωτήσεις γνώσης (ερώτηση 1 έως 7) και 4 ερωτήσεις εμπειρίας (ερώτηση 8 έως 11). Η δεύτερη θεματική ενότητα αφορά τις απόψεις των ερωτώμενων για τις προστατευόμενες περιοχές (ερώτηση 13). Η τρίτη και τελευταία θεματική ενότητα απαρτίζεται από 4 ερωτήσεις σχετικές με την εκτίμηση των ερωτώμενων για τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες που προσφέρουν οι προστατευόμενες περιοχές (ερώτηση 14 έως 17).

Συνολικά, για την έρευνα που παρουσιάζουμε χρησιμοποιήθηκαν τα δεδομένα και των 100 ερωτηματολογίων των ερωτήσεων κλειστού τύπου και των ερωτήσεων με την κλίμακα. Δεν αναλύθηκαν οι ανοιχτές ερωτήσεις (αιτιολογήσεις). Στη συνέχεια, έγινε καταμέτρηση των ερωτηματολογίων, αριθμήθηκαν, μετρήθηκαν και κωδικοποιήθηκαν οι απαντήσεις και καταχωρήθηκαν τα δεδομένα σε συγκεντρωτικούς πίνακες (λογιστικά φύλλα - Microsoft Excel). Για την σχηματική απεικόνιση των δεδομένων και την περαιτέρω ανάλυσή τους δημιουργήθηκαν πίνακες και διαγράμματα. Τέλος, τα δεδομένα μελετήθηκαν και σχολιάστηκαν οι απαντήσεις των ερωτηματολογίων προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα και προτάσεις σχετικά με την παρούσα μελέτη.

3.5. Κωδικοποίηση Ερωτηματολογίου

Μετά από την συμπλήρωση, την συγκέντρωση και την επαλήθευση των ερωτηματολογίων ακολουθεί η επεξεργασία των δεδομένων. Όταν πρόκειται για μεγάλο αριθμό ερωτηματολογίων, ο ερευνητής δεν δύναται να αρκεστεί σε μία απλή ανάγνωση των ερωτηματολογίων και την σημείωση κάθε σημαντικής πληροφορίας. Για αυτό το λόγο, τις περισσότερες φορές προηγείται ένα ενδιάμεσο στάδιο που ονομάζεται κωδικοποίηση των απαντήσεων, δηλαδή η μεταφορά τους σε έναν κώδικα, ο οποίος αποτελεί ειδικό γλωσσικό σύστημα για την καταχώρισή τους σε έναν κατάλληλο φορέα για μηχανογράφηση ή ηλεκτρονική επεξεργασία. (Javeau, 2000)

Τα δεδομένα των ερωτηματολογίων παρουσιάζονται με την μορφή απαντήσεων σε ανοιχτές ή κλειστές ερωτήσεις και η διατύπωση των απαντήσεων ποικίλει. Δηλαδή, οι απαντήσεις μπορεί να περιορίζονται σε ένα Ναι ή Όχι, να πρόκειται για μία εκτενή επεξηγηματική φράση ή, ακόμα, να είναι κενές. Επομένως, είναι απαραίτητο ο ερευνητής να έχει διαμορφώσει μία γνώμη για τον τρόπο επεξεργασίας των ερωτηματολογίων πριν προχωρήσει στην ανάλυση. (Javeau, 2000)

Ο κώδικας, που θα υιοθετήσει ο ερευνητής εξαρτάται από τον τύπο εκμετάλλευσης του ερωτηματολογίου. Σύμφωνα με τον Robert, κώδικας είναι ένα «λεξικό ισοδυναμίας μεταξύ δύο γλωσσικών συστημάτων (ιδίως πρόκειται για ένα φυσικό σύστημα γλώσσας και για ένα μη φυσικό)». Η πράξη με την οποία αντικαθιστά κάποιος ένα μήνυμα με έναν κώδικα ονομάζεται κωδικογράφηση και το ρήμα κωδικογραφώ. Κάποιοι προτιμούν τους όρους κωδικοποίηση και κωδικοποιώ, παρά το γεγονός ότι αυτοί οι όροι ανήκουν περισσότερο στο δικαστικό τομέα. Οι όροι απαρίθμηση και απαριθμώ χρησιμοποιούνται όταν οι κώδικες αποτελούν αριθμούς. Στις περισσότερες περιπτώσεις η διαδικασία κωδικογράφησης συνίσταται σε μία απαρίθμηση. (Javeau, 2000)

Κατά την κωδικογράφηση, στις ερωτήσεις κλειστού τύπου κάθε στοιχείο του κώδικα προσδιορίζεται από πριν. Αυτό δεν ισχύει σε όλες τις περιπτώσεις για τις ανοιχτές ερωτήσεις. (Javeau, 2000)

Στις ανοιχτές ερωτήσεις ο κώδικας μπορεί (Javeau, 2000):

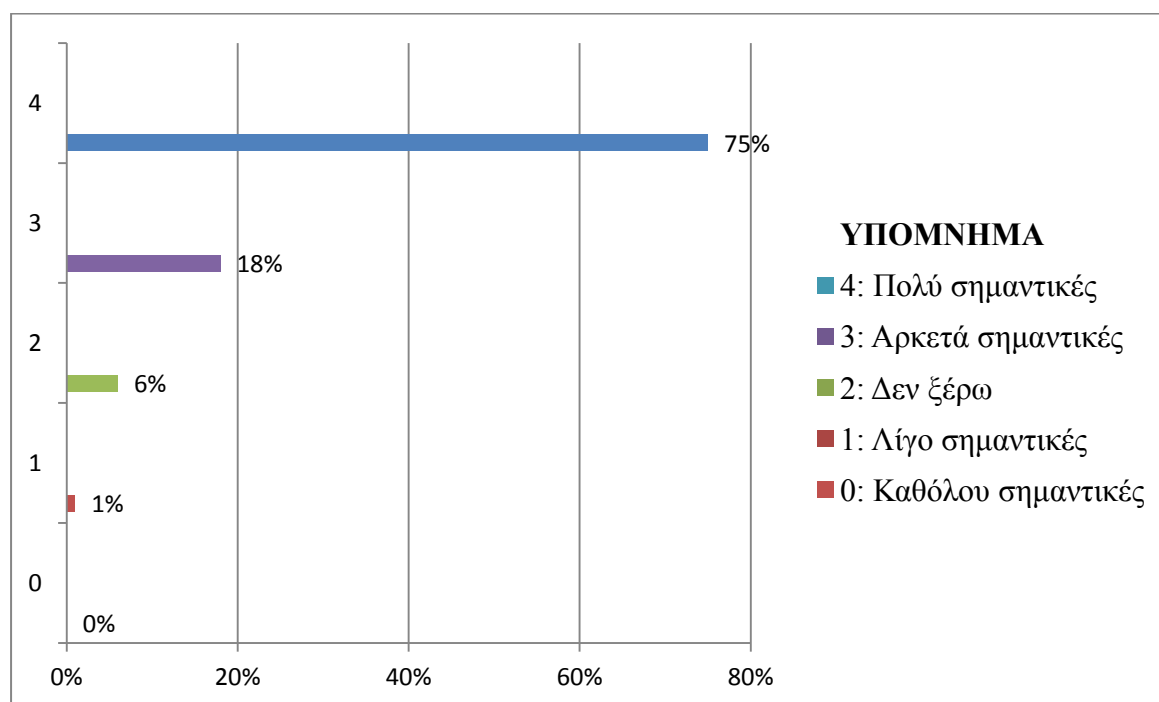
1. Είτε να έχει προσδιοριστεί από πριν λαμβάνοντας υπόψη τις αναμενόμενες απαντήσεις.
2. Είτε να κατασκευαστεί ύστερα από προσεγμένη και λεπτομερή χειρόγραφη εξέταση των ερωτηματολογίων από την οποία θα προκύψουν οι μεγάλες κατηγορίες των απαντηθεισών ερωτήσεων από τους ερωτηθέντες, εφαρμόζοντας μία από τις μεθόδους ανάλυσης περιεχομένου.
3. Είτε να μείνει ανοιχτό κατά τρόπο που να μπορούν να προκύψουν οι κατηγορίες των δοσμένων απαντήσεων.
4. Είτε να είναι εν μέρει κατασκευασμένος από πριν, όπως στην περίπτωση Α, με μία σειρά κενών θέσεων (ανοιχτών κωδικών) προβλέποντας την καταχώριση νέων κατηγοριών, που θα παρουσιάζονται σταδιακά με τη νέα εξέταση των ερωτηματολογίων.

Στην παρούσα έρευνα, η επεξεργασία των δεδομένων έγινε στο πρόγραμμα Microsoft Excel, όπου κωδικογραφήθηκαν οι ερωτήσεις κλειστού τύπου και τα κενά πεδία. Η κωδικογράφηση έγινε με την αντιστοίχιση των τιμών 0 και 1 στις αντίστοιχες απαντήσεις Όχι και Ναι. Οι Ελλιπείς τιμές αντιστοιχήθηκαν με την τιμή 9. Η κωδικογράφηση χρησιμοποιήθηκε και στις ερωτήσεις 2 και 13 που απαντήθηκαν με την χρήση κλίμακας, η οποία προϋπήρχε στο πρωτότυπο ερωτηματολόγιο, όπως φαίνεται στο Παράρτημα Ι. Ακόμα, δημιουργήθηκαν συγκεντρωτικοί πίνακες με τα ποσοστά των απαντήσεων.

Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα- Συζήτηση

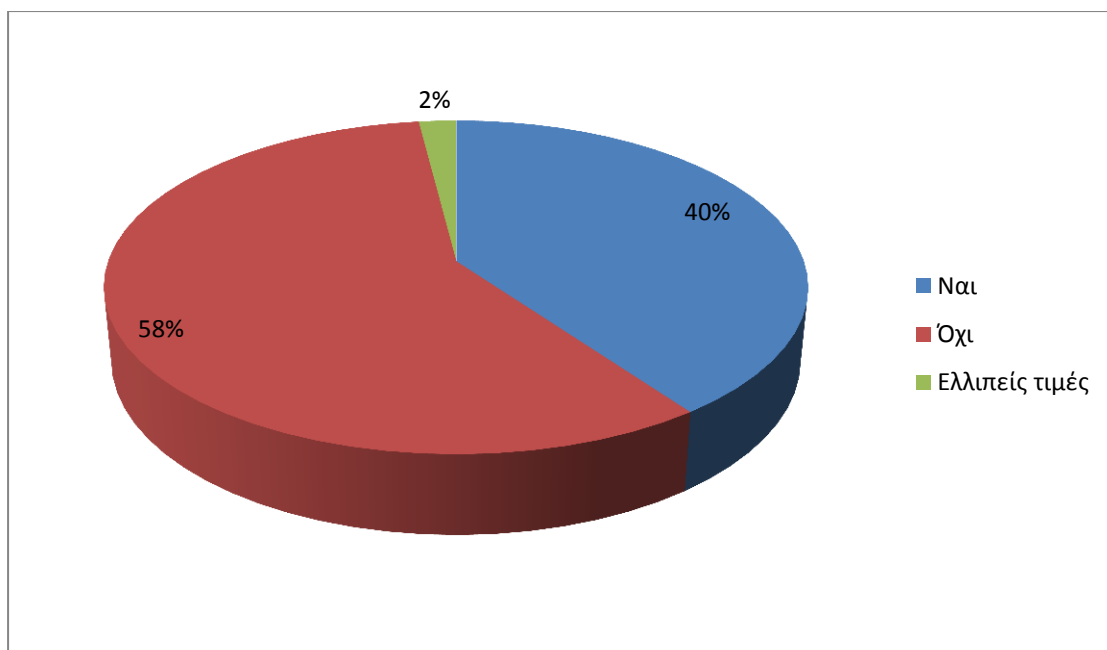
4.1. Γνώσεις και Εμπειρίες από τις Προστατευόμενες Περιοχές

Στην ερώτηση γνώσης σχετικά με το πόσο σημαντικές είναι οι προστατευόμενες περιοχές, παρατηρείται ότι δεν υπήρξε συμμετέχων που να τις θεωρεί καθόλου σημαντικές (Διάγραμμα 3). Η πλειονότητα (75%) δήλωσε ότι είναι πολύ σημαντικές και το 18% δήλωσε ότι είναι αρκετά σημαντικές. Μόνο ένας ερωτηθέν τις θεωρεί λίγο σημαντικές, ενώ ένα μικρό ποσοστό (6%) απάντησε ότι δεν ξέρει.

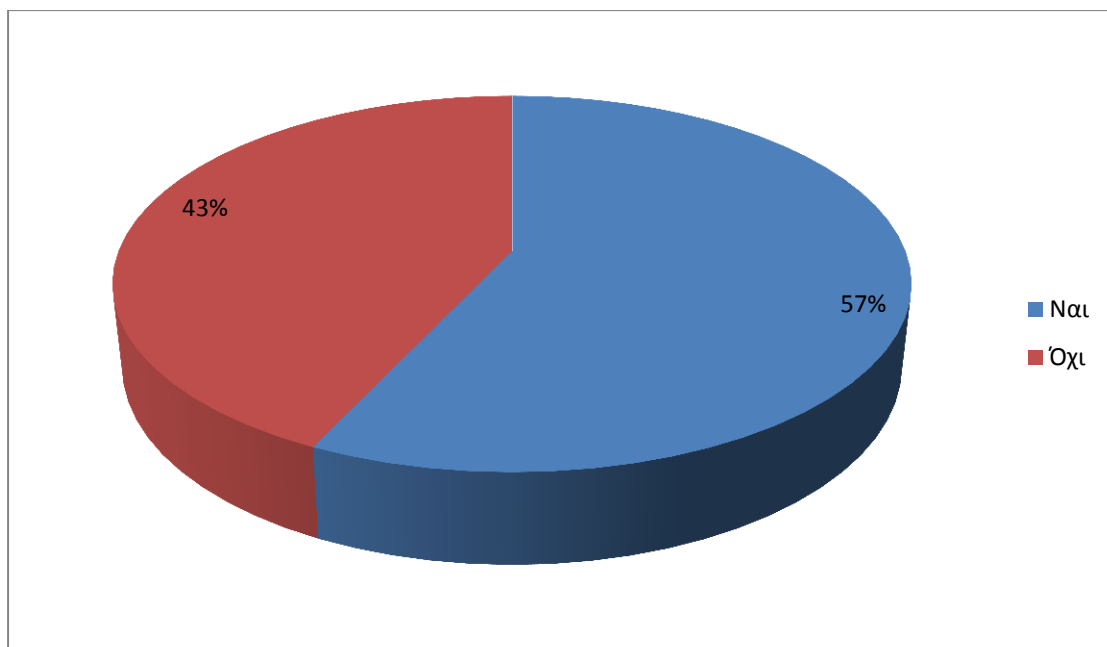
Διάγραμμα 3: Πόσο σημαντικές θεωρούν οι ερωτηθέντες τις προστατευόμενες περιοχές

Στις ερωτήσεις εμπειρίας, οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν αν οι ίδιοι ή η οικογένειά τους έχουν επωφεληθεί με κάποιο τρόπο από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών. Λίγοι παραπάνω από το μισό δείγμα (58%) απάντησαν πως δεν έχουν επωφεληθεί, ενώ το 40% δήλωσε ότι έχει επωφεληθεί. Μόνο το 2% δεν έδωσε απάντηση στην ερώτηση (Διάγραμμα 4).

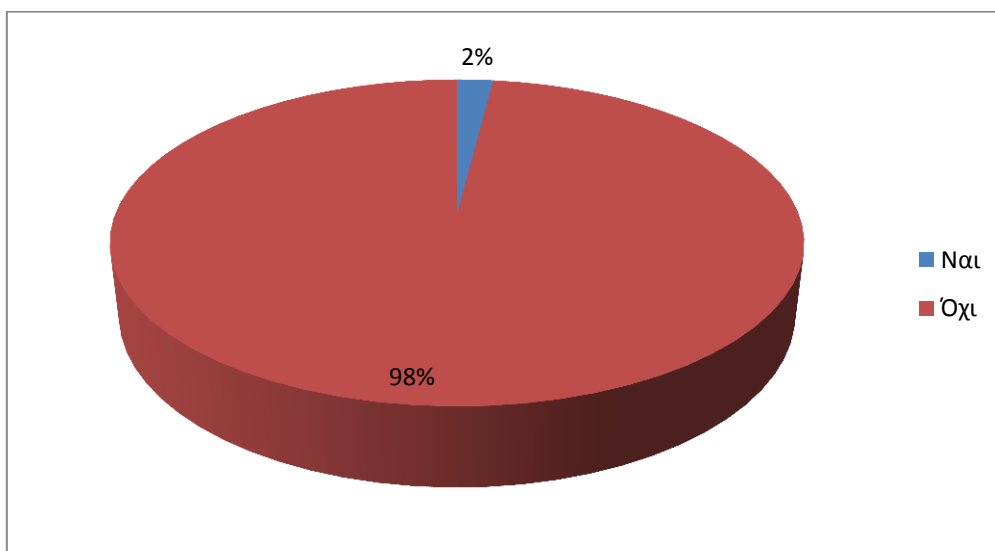
Διάγραμμα 4: Αν οι ερωτηθέντες ή η οικογένειά τους έχουν επωφεληθεί από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών

Στο επόμενο ερώτημα σχετικά με το αν η κοινότητα των ερωτηθέντων έχει επωφεληθεί με κάποιο τρόπο από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών, οι 57 έδωσαν θετική απάντηση, ενώ 43 συμμετέχοντες απάντησαν αρνητικά (Διάγραμμα 5).

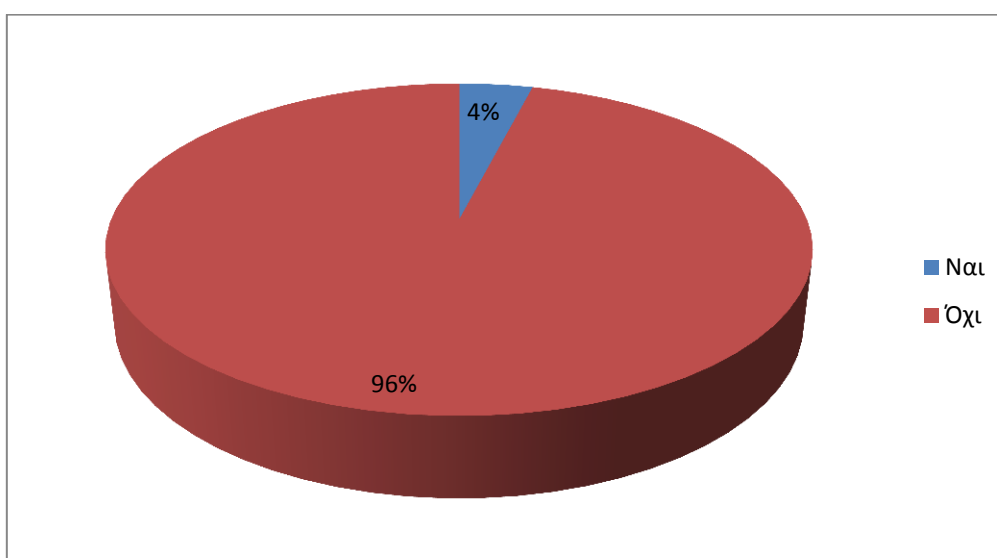
Διάγραμμα 5: Αν η κοινότητα των ερωτηθέντων έχει επωφεληθεί από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών

Όσον αφορά την ερώτηση για το αν έχουν επηρεαστεί αρνητικά οι ίδιοι ή η οικογένειά τους από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών, σχεδόν όλοι δήλωσαν ότι δεν έχουν επηρεαστεί αρνητικά, ενώ μόλις το 2% έδωσε θετική απάντηση (Διάγραμμα 6).

Διάγραμμα 6: Αν οι ερωτηθέντες ή η οικογένειά τους έχουν επηρεαστεί αρνητικά από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών

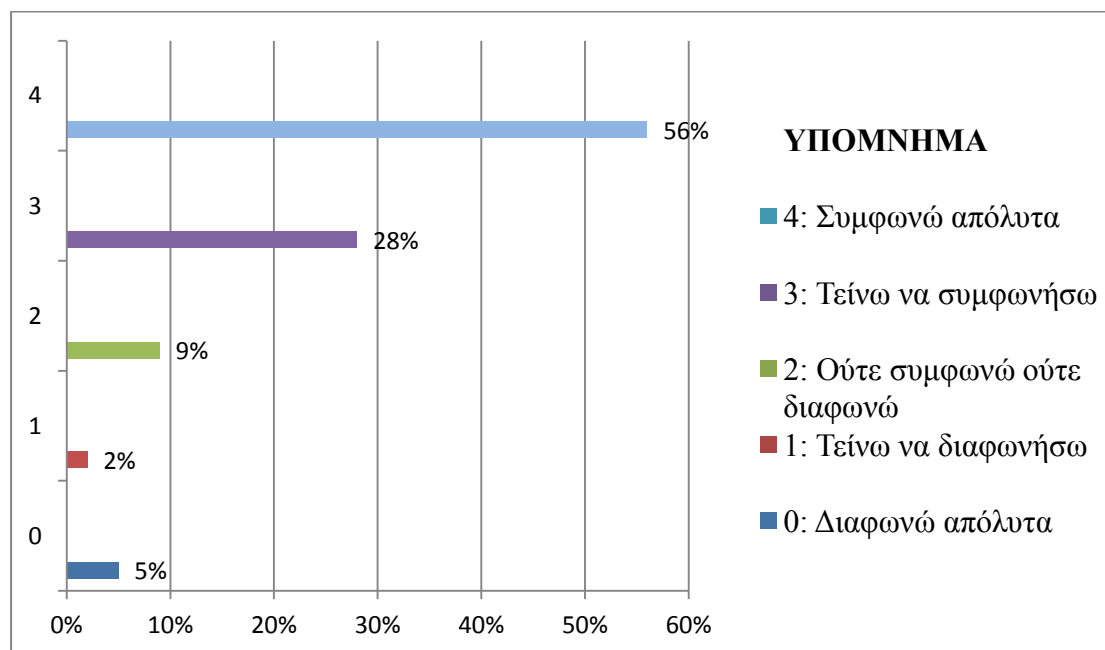
Στην ερώτηση σχετικά με το αν η κοινότητα των ερωτηθέντων έχει επηρεαστεί αρνητικά από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών, μόνο το 4% έδωσε θετική απάντηση, ενώ οι πλειονότητα, όπως και στο προηγούμενο ερώτημα, δήλωσε πως δεν έχει επηρεαστεί αρνητικά η κοινότητά τους (Διάγραμμα 7).

Διάγραμμα 7: Αν η κοινότητα των ερωτηθέντων έχει επηρεαστεί αρνητικά από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών

4.2. Απόψεις για τις Προστατευόμενες Περιοχές

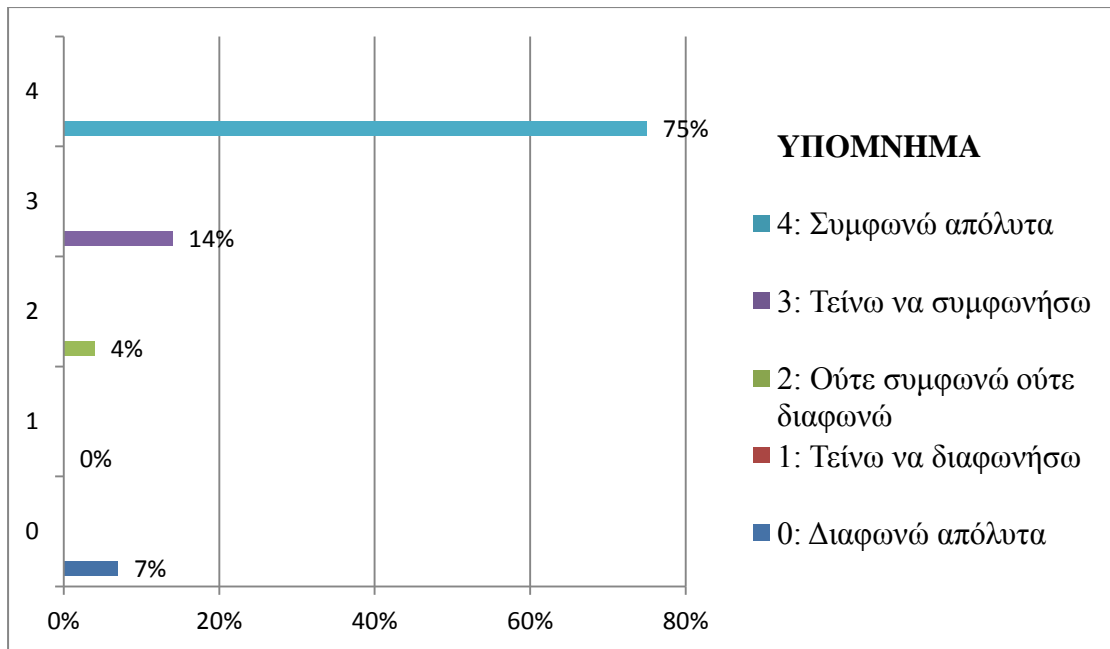
Στη θεματική ενότητα που αφορά τις απόψεις για τις προστατευόμενες περιοχές, οι απαντήσεις των ερωτηθέντων έχουν όπως παρακάτω.

Διάγραμμα 8: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές προστατεύουν την άγρια ζωή

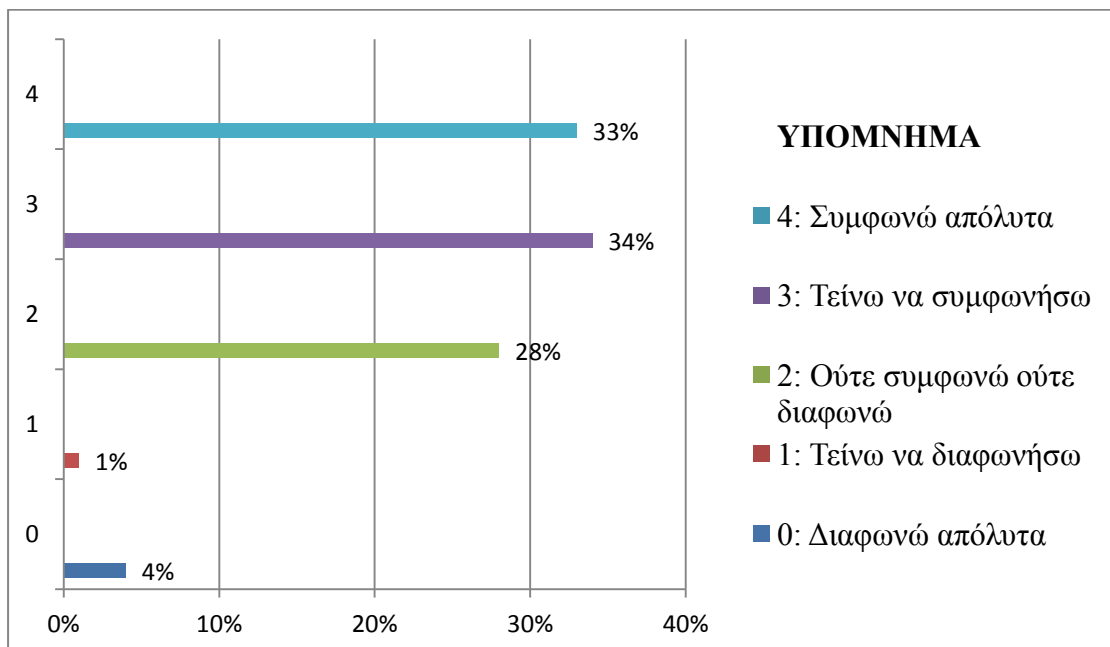
Με την δήλωση αν οι προστατευόμενες περιοχές αποτελούν μια περιοχή που προστατεύει την άγρια ζωή, περίπου το μισό δείγμα (56%) του δείγματος συμφώνησε απόλυτα, ενώ μόνο το 5% διαφώνησε απόλυτα. Το 28% έτεινε να συμφωνήσει, ενώ μόνο δύο από τους συμμετέχοντες έτειναν να διαφωνήσουν. Το 9% ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 8).

Αναφορικά με την δήλωση «Μια περιοχή που προστατεύει την βιοποικιλότητα», από το Διάγραμμα 9 παρατηρείται ότι κανένας δεν έτεινε να διαφωνήσει αλλά 7 συμμετέχοντες διαφώνησαν απόλυτα. Η πλειοψηφία (75%) συμφώνησε απόλυτα, ενώ το 14% έτεινε να συμφωνήσει. Το 4% του δείγματος δήλωσε ότι ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί με την δήλωση (Διάγραμμα 9).

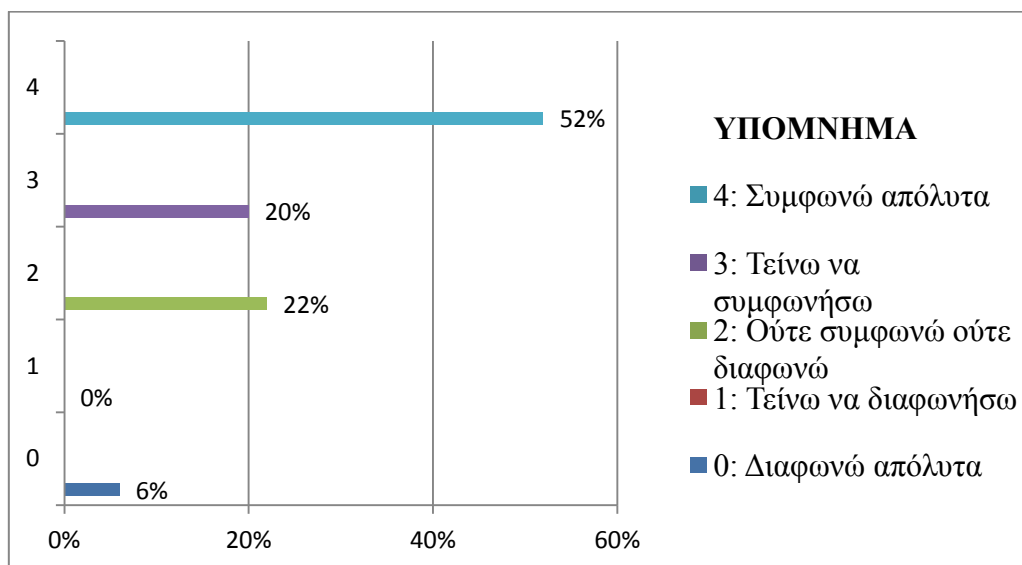
Διάγραμμα 9: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές προστατεύουν τη βιοποικιλότητα

Με την δήλωση «Μια περιοχή εθνικής σημασίας», το 33% συμφώνησε απόλυτα, ενώ το 4% διαφώνησε απόλυτα. Το 34% έτεινε να συμφωνήσει και μόνο ένας ερωτηθέν έτεινε να διαφωνήσει. Το 28% του δείγματος ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 10).

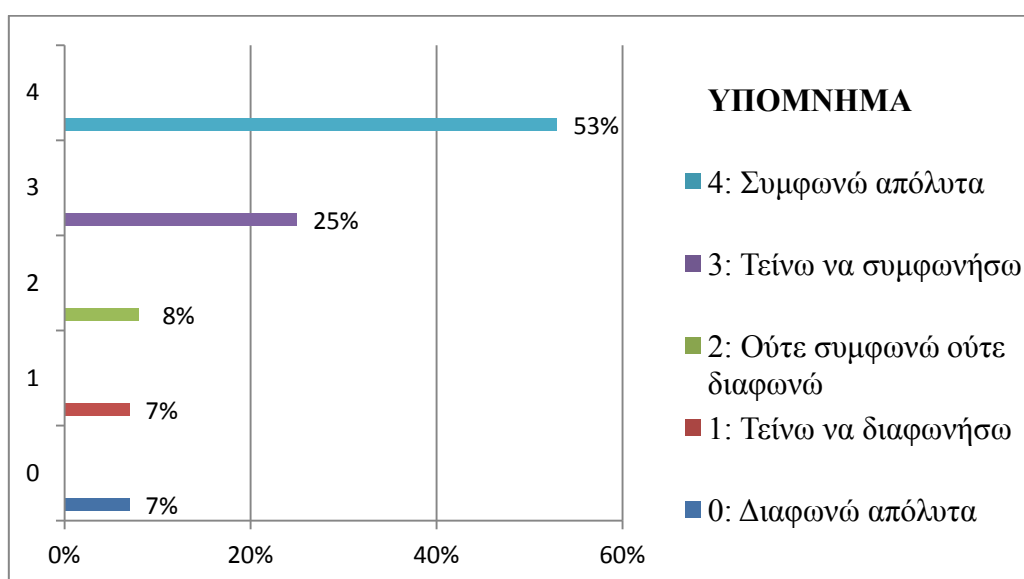
Διάγραμμα 10: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές είναι εθνικής σημασίας

Στην επόμενη δήλωση, «Μια ειρηνική περιοχή», το μισό δείγμα (52%) συμφώνησε απόλυτα και το 20% έτεινε να συμφωνήσει. Κανένας συμμετέχων δεν έτεινε να διαφωνήσει αλλά 6 άτομα διαφώνησαν απόλυτα. Το 22% του δείγματος ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε με την δήλωση (Διάγραμμα 11).

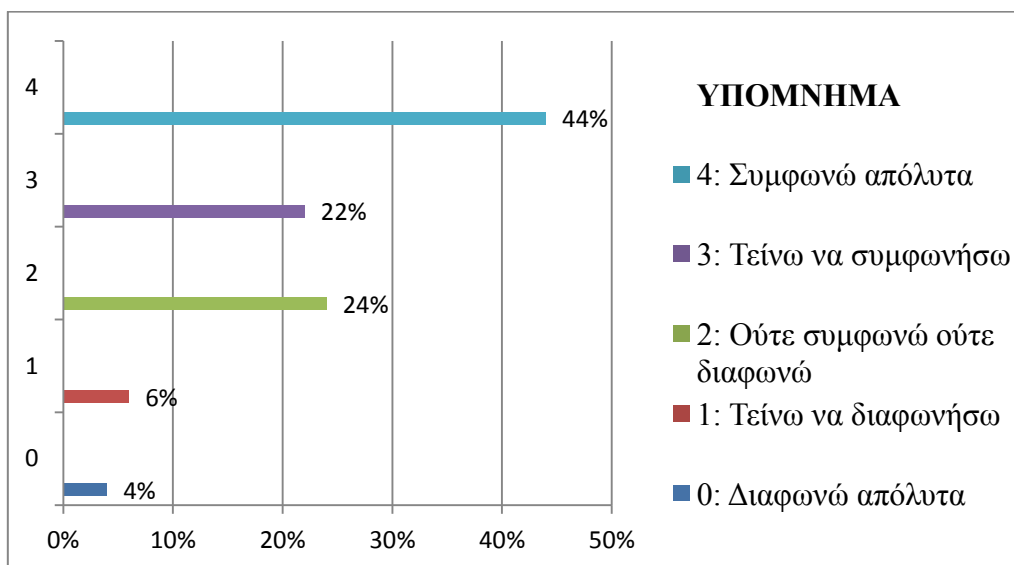
Διάγραμμα 11: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές είναι ειρηνικές

Στην δήλωση «Μια περιοχή που προστατεύει τοπία», το μισό δείγμα (53%) συμφώνησε απόλυτα, ενώ το 25% έτεινε να συμφωνήσει. Το 7% έτεινε να διαφωνήσει και, επίσης, άλλο ένα 7% διαφώνησε απόλυτα. Το 8% του δείγματος ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 12).

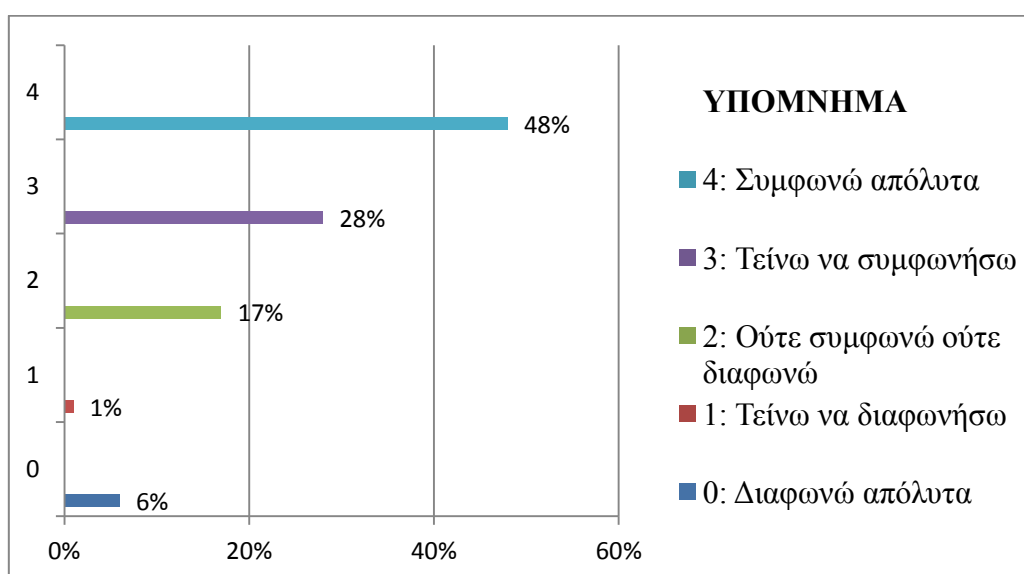
Διάγραμμα 12: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές προστατεύουν τοπία

Στην επόμενη δήλωση, το 44% συμφώνησε απόλυτα ότι οι προστατευόμενες περιοχές περιλαμβάνουν όμορφα τοπία, ενώ ένα μικρό ποσοστό (4%) διαφώνησε απόλυτα. Το 22% έτεινε να συμφωνήσει, ενώ το 6% έτεινε να διαφωνήσει. Το 24% ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 13).

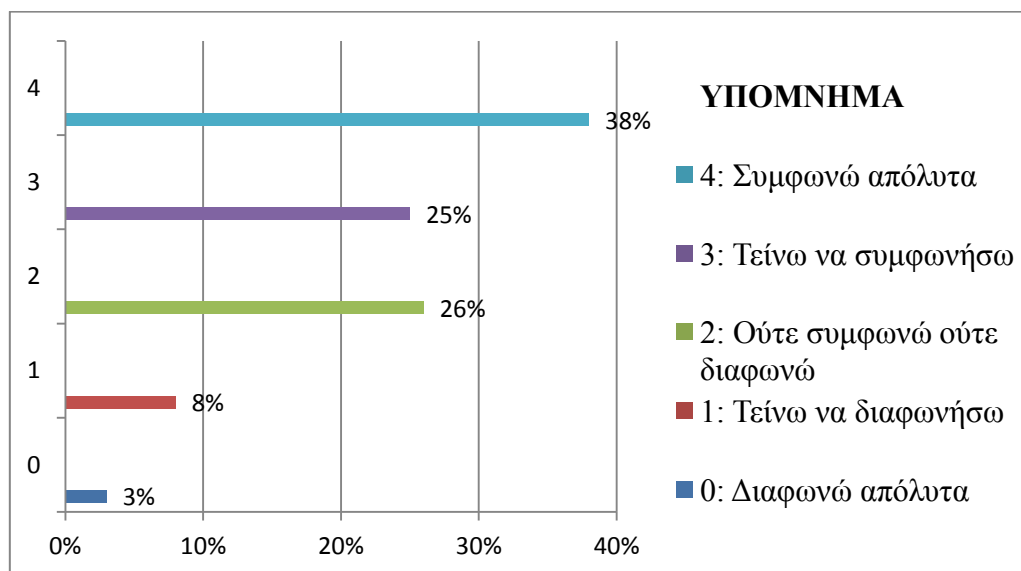
Διάγραμμα 13: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές διαθέτουν όμορφα τοπία

Με την δήλωση «Μια περιοχή που διατηρεί την πολιτισμική κληρονομιά», περίπου οι μισοί συμμετέχοντες (48%) συμφώνησαν απόλυτα και το 28% έτεινε να συμφωνήσει. Ένας συμμετέχοντας έτεινε να διαφωνήσει και το 6% διαφώνησε απόλυτα. Το 17% του δείγματος ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 14).

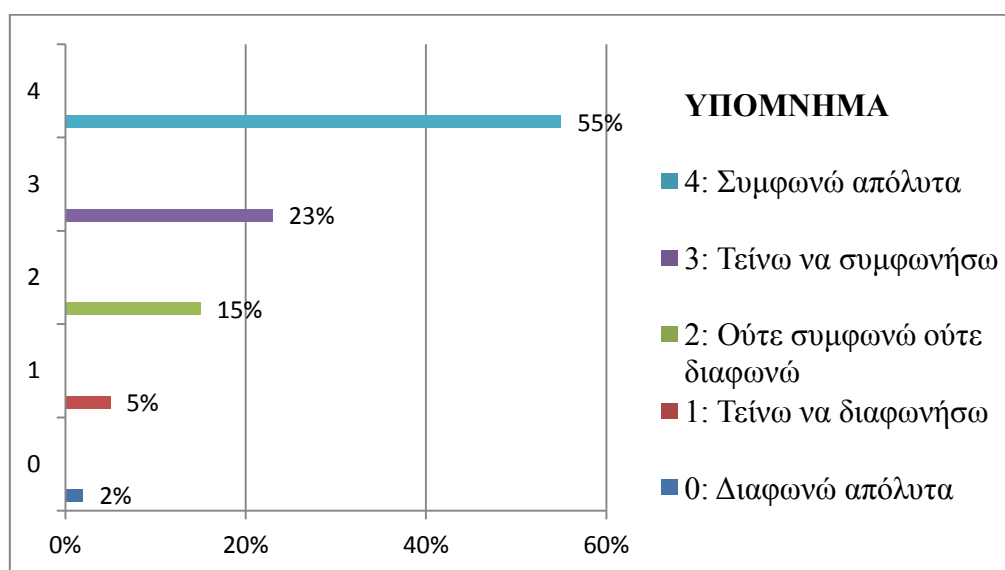
Διάγραμμα 14: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές διατηρούν την πολιτισμική κληρονομιά

Στην δήλωση «Μια περιοχή που υποστηρίζει τη δημόσια αναψυχή», το 38% συμφώνησε απόλυτα και το 25% έτεινε να συμφωνήσει. Το 8% έτεινε να διαφωνήσει και το 3% διαφώνησε απόλυτα. Το 25% του δείγματος ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 15).

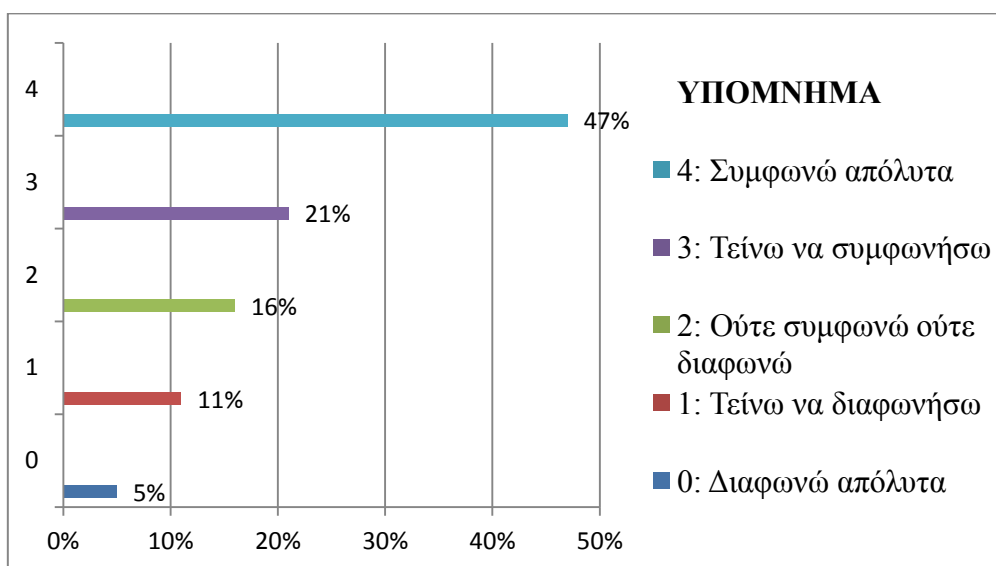
Διάγραμμα 15: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές υποστηρίζουν τη δημόσια αναψυχή

Στην δήλωση «Μια περιοχή που βελτιώνει τη δημόσια ευαισθητοποίηση», το 55% συμφώνησε απόλυτα και το 23% έτεινε να συμφωνήσει. Μόνο το 2% διαφώνησε απόλυτα, ενώ το 5% έτεινε να διαφωνήσει. Το 15% του δείγματος ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 16).

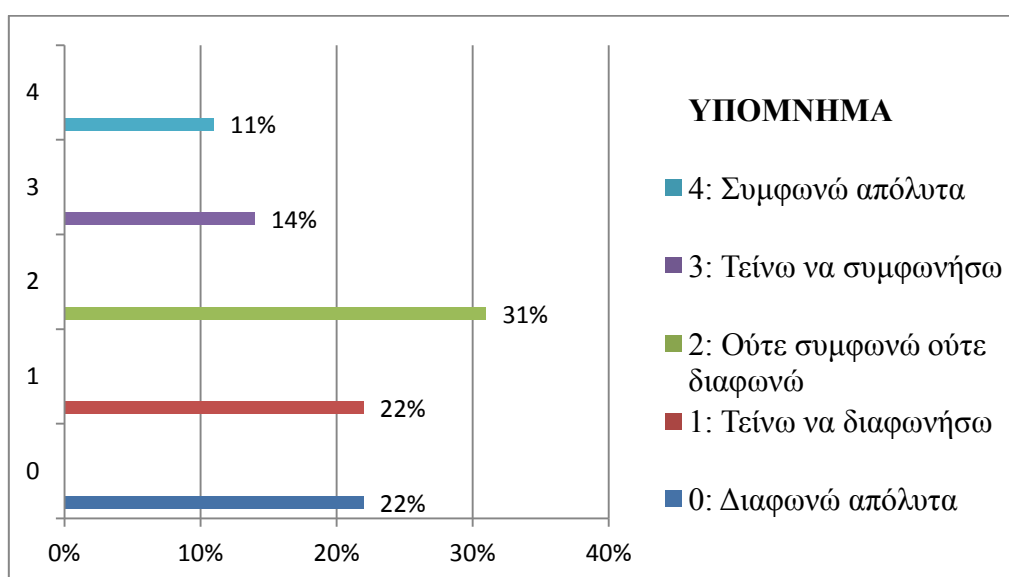
Διάγραμμα 16: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές βελτιώνουν τη δημόσια ευαισθητοποίηση

Στην επόμενη δήλωση, «Μια περιοχή άγριας ζωής», το 47% συμφώνησε απόλυτα και το 21% έτεινε να συμφωνήσει. Το 11% έτεινε να διαφωνήσει, ενώ το 5% διαφώνησε απόλυτα. Το 16% ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 17).

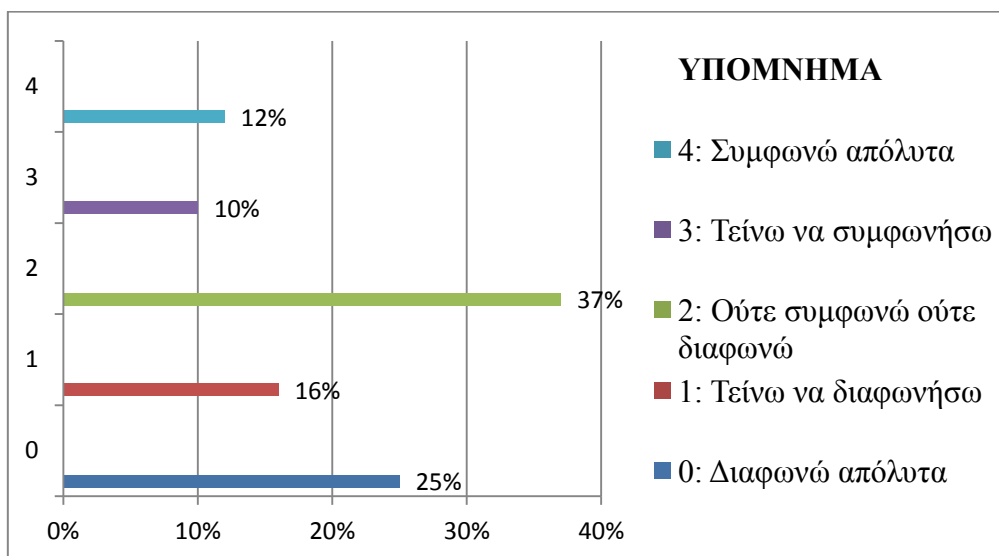
Διάγραμμα 17: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές έχουν άγρια ζωή

Σε αυτή τη δήλωση, παρατηρείται ότι μόνο το 11% συμφώνησε απόλυτα ότι οι προστατευόμενες περιοχές περιορίζουν αρνητικά την οικονομική ανάπτυξη και το 14% να έτεινε να συμφωνήσει. Το ποσοστό που έτεινε να διαφωνήσει με το ποσοστό που διαφώνησε απόλυτα είναι στο 22%, οι πλειοψηφία (31%) ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 18).

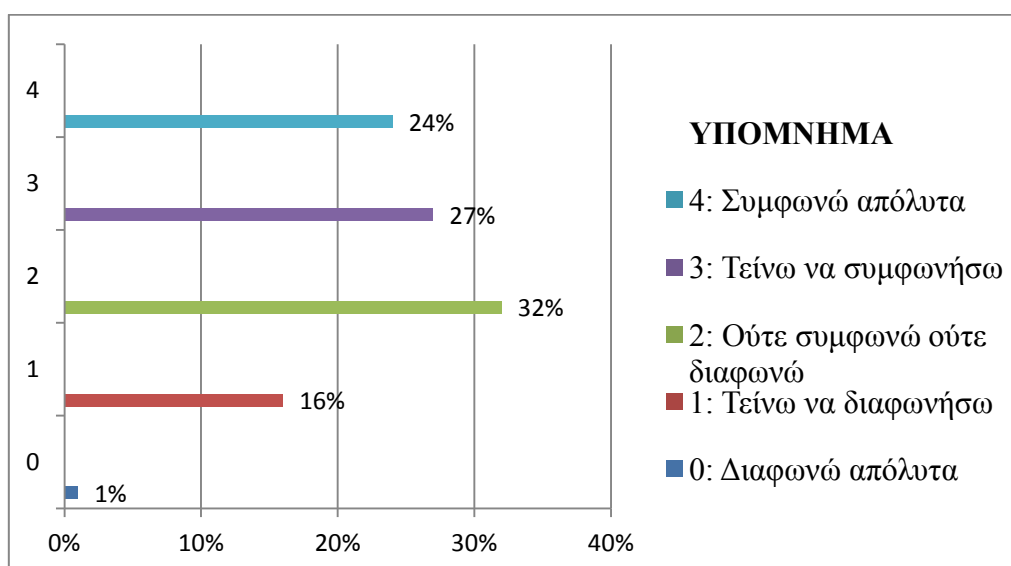
Διάγραμμα 18: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές περιορίζουν αρνητικά την οικονομική ανάπτυξη

Στην δήλωση «Μια περιοχή όπου η ανθρώπινη παρουσία πρέπει να απαγορεύεται», μόνο το 12% συμφώνησε απόλυτα και το 10% έτεινε να συμφωνήσει, ενώ το 25% διαφώνησε απόλυτα και το 16% έτεινε να διαφωνήσει. Η πλειοψηφία (37%) ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε με την δήλωση (Διάγραμμα 19).

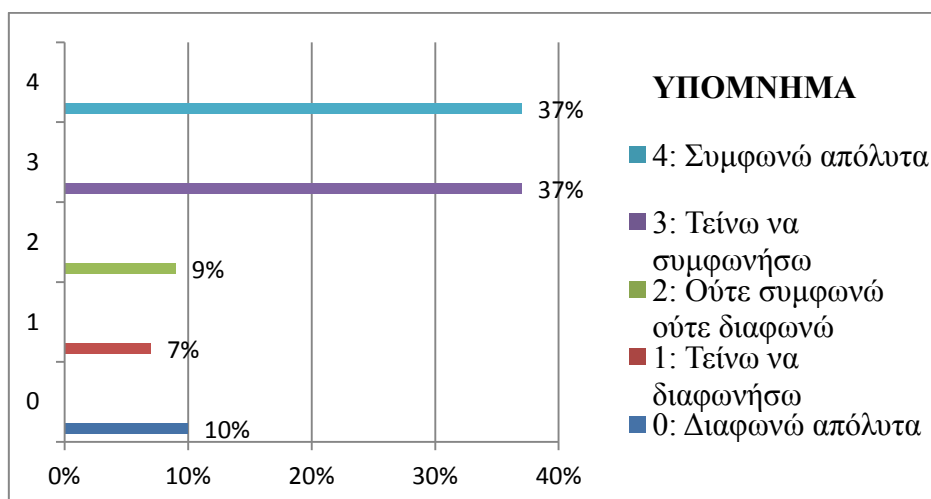
Διάγραμμα 19: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι στις προστατευόμενες περιοχές η ανθρώπινη παρουσία πρέπει να απαγορεύεται

Όσον αφορά την δήλωση «Μια περιοχή όπου θα πρέπει να αναπτύσσεται τουρισμός», το 24% συμφώνησε απόλυτα και το 27% έτεινε να συμφωνήσει. Το 16% έτεινε να διαφωνήσει, ενώ μόνο ένας ερωτηθέν διαφώνησε απόλυτα. Το 32% του δείγματος ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 20).

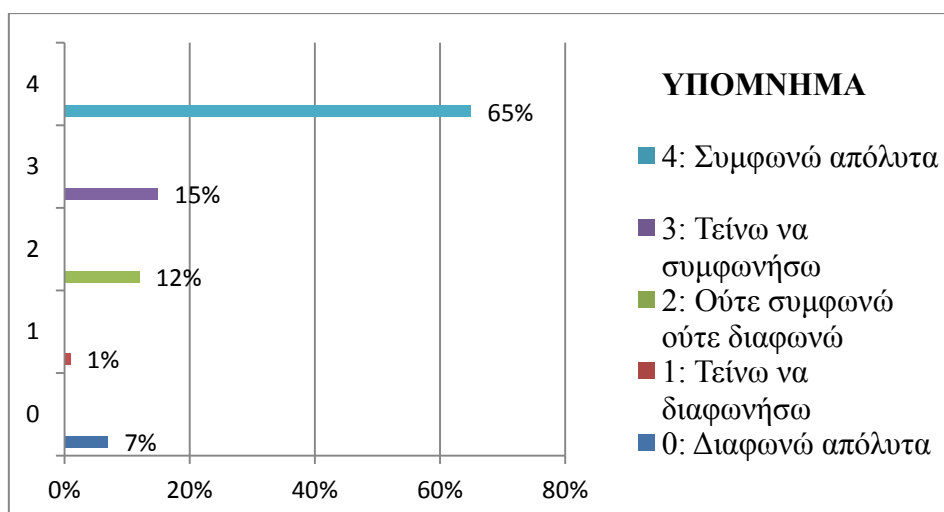
Διάγραμμα 20: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι στις προστατευόμενες περιοχές θα πρέπει να αναπτύσσεται τουρισμός

Στο επόμενο διάγραμμα, το 37% συμφώνησε με την δήλωση «Μια περιοχή που διατηρεί πόρους για μελλοντική χρήση» και το ίδιο ποσοστό έτεινε να συμφωνήσει. Χαμηλό είναι το ποσοστό όσων έτειναν να διαφωνήσουν (7%) και αυτών που διαφώνησαν απόλυτα (10%). Μόνο του 9% του δείγματος ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε με την δήλωση (Διάγραμμα 21).

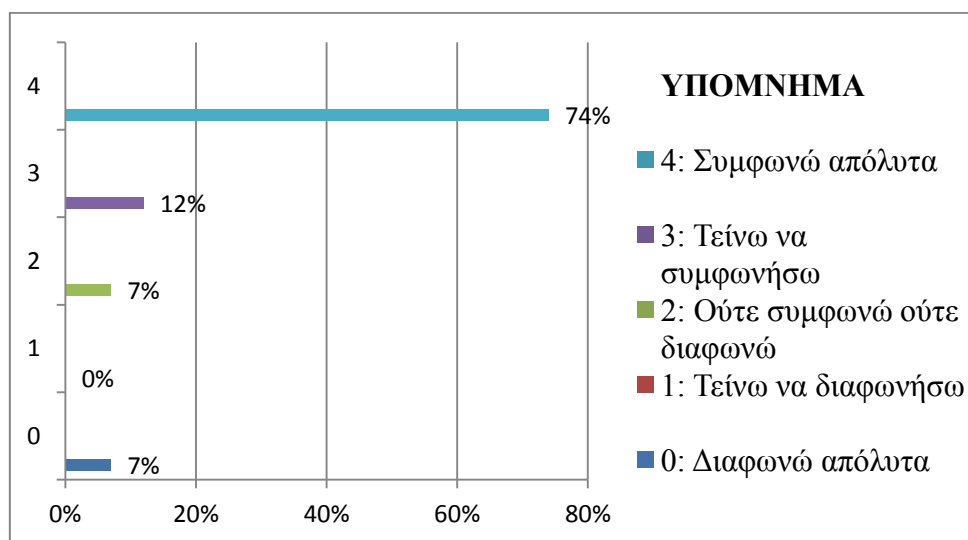
Διάγραμμα 21: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές διατηρούν πόρους για μελλοντική χρήση

Στο Διάγραμμα 22, η πλειοψηφία (65%) συμφώνησε απόλυτα ότι οι προστατευόμενες περιοχές συμβάλλουν στην οικολογική ισορροπία του πλανήτη και το 15% έτεινε να συμφωνήσει. Αυτοί που διαφώνησαν απόλυτα ήταν μόνο το 7% του δείγματος, ενώ ένας συμμετέχοντας έτεινε να διαφωνήσει. Το 12% ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε με την δήλωση.

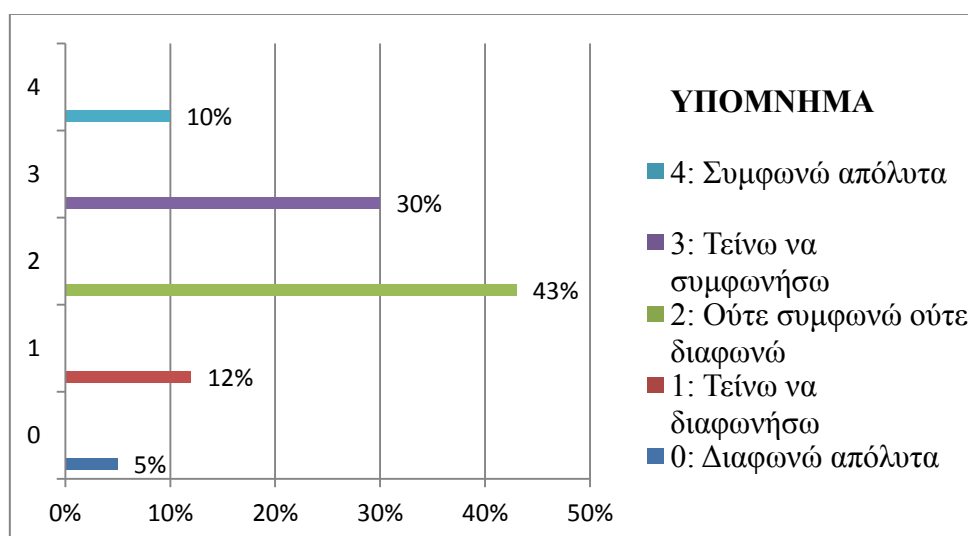
Διάγραμμα 22: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές συμβάλλουν στην οικολογική ισορροπία του πλανήτη

Η συντριπτική πλειοψηφία (74%) συμφώνησε απόλυτα με την επόμενη δήλωση, «Μια περιοχή που προστατεύει τα είδη από την εξαφάνιση» και το 12% έτεινε να συμφωνήσει. Το 7% ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε, ενώ στο ίδιο ποσοστό κυμάνθηκαν όσοι διαφώνησαν απόλυτα. Δεν υπήρξε συμμετέχων που να έτεινε να διαφωνήσει με την δήλωση (Διάγραμμα 23).

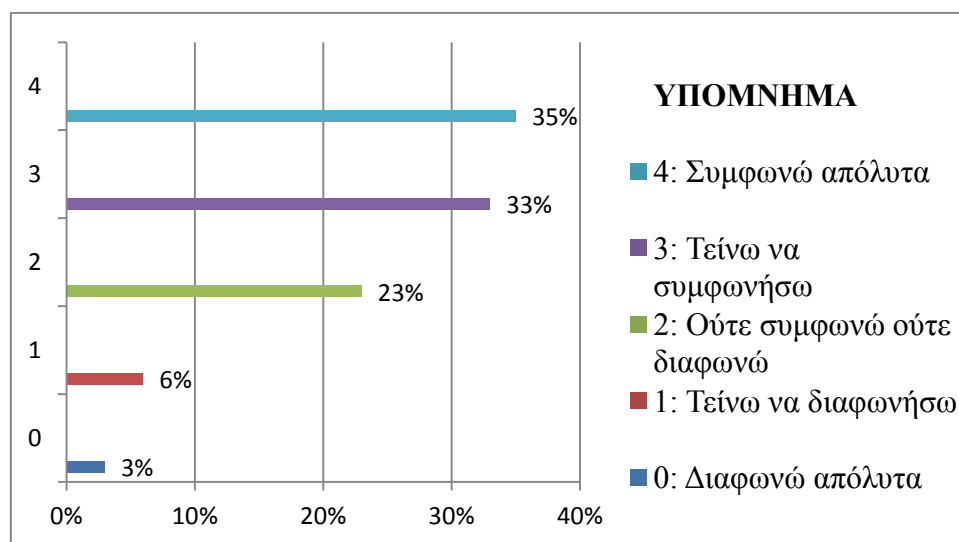
Διάγραμμα 23: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές προστατεύουν τα είδη από την εξαφάνιση

Στην δήλωση «Μια περιοχή όπου επιτρέπεται μόνο ο οικοτουρισμός», η πλειοψηφία (43%) ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε. Μόνο το 10% συμφώνησε απόλυτα, ενώ το 5% διαφώνησε απόλυτα. Το 30% έτεινε να συμφωνήσει, ενώ το 12% έτεινε να διαφωνήσει (Διάγραμμα 24).

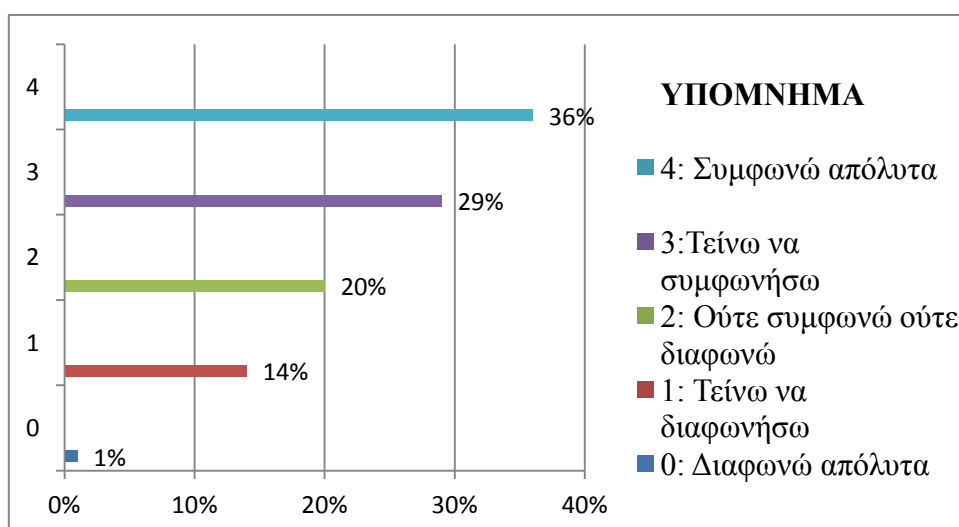
Διάγραμμα 24: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι στις προστατευόμενες περιοχές επιτρέπεται μόνο ο οικοτουρισμός

Στην επόμενη δήλωση, το 35% συμφώνησε απόλυτα ότι οι φυσικές διαδικασίες είναι δυνατόν να ολοκληρωθούν στις προστατευόμενες περιοχές και το 33% έτεινε να συμφωνήσει. Χαμηλό είναι το ποσοστό όσων διαφώνησαν απόλυτα (3%) και όσων έτειναν να διαφωνήσουν (6%), ενώ το 23% ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 25).

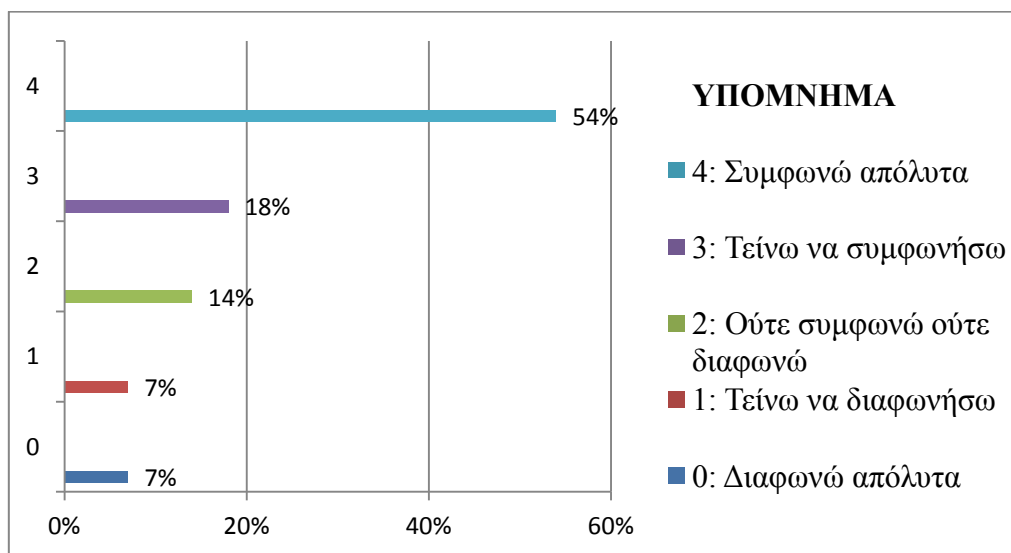
Διάγραμμα 25: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι στις προστατευόμενες περιοχές οι φυσικές διαδικασίες είναι δυνατόν να ολοκληρωθούν

Στην δήλωση «Μια περιοχή που θα πρέπει να περιλαμβάνει όμορφα τοπία», η πλειοψηφία (36%) συμφώνησε απόλυτα και το 29% έτεινε να συμφωνήσει. Το 14% έτεινε να διαφωνήσει, ενώ μόνο ένας διαφώνησε απόλυτα. Το 20% ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε με την δήλωση (Διάγραμμα 26).

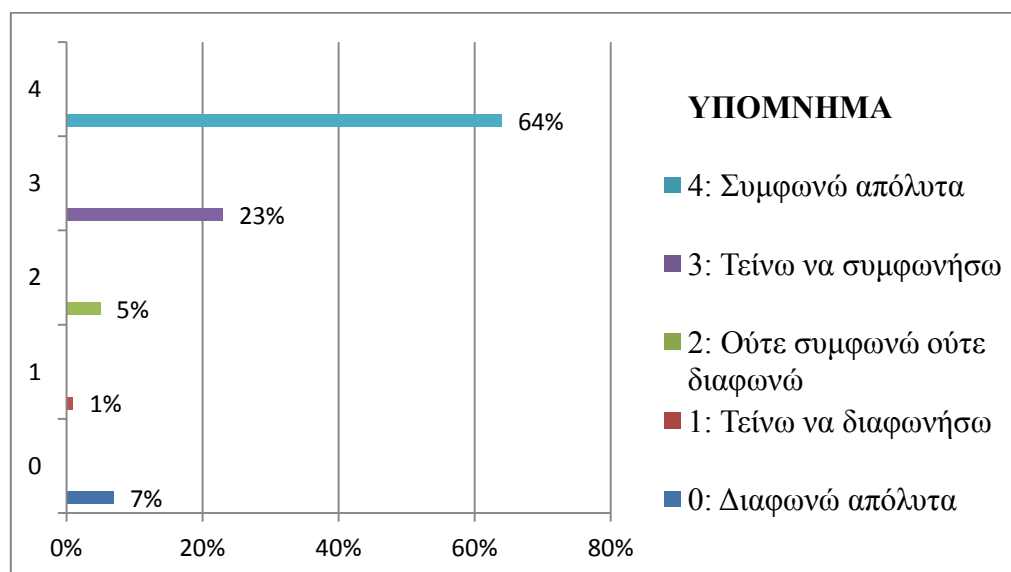
Διάγραμμα 26: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές θα πρέπει να περιλαμβάνουν όμορφα τοπία

Στο Διάγραμμα 27, το μισό δείγμα (54%) συμφώνησε απόλυτα ότι οι προστατευόμενες περιοχές δεν έχουν περιβαλλοντικά προβλήματα και το 18% έτεινε να συμφωνήσει. Το 7% διαφώνησε απόλυτα με την δήλωση, ενώ το ίδιο ποσοστό έτεινε να διαφωνήσει. Το 14% ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε.

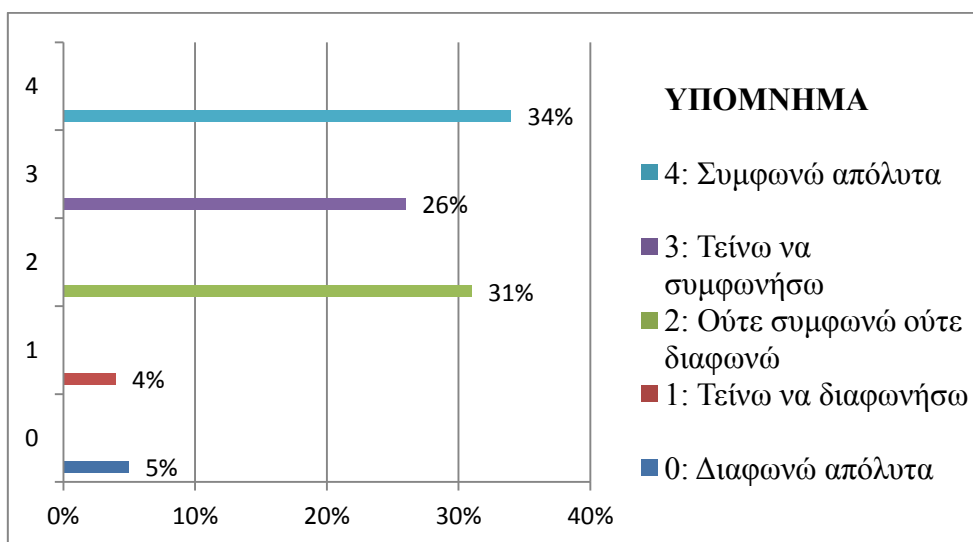
Διάγραμμα 27: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές δεν αντιμετωπίζουν περιβαλλοντικά προβλήματα

Στο επόμενο διάγραμμα, η πλειοψηφία (64%) συμφώνησε απόλυτα ότι οι προστατευόμενες περιοχές διατηρούν την φυσική κληρονομιά και το 23% έτεινε να συμφωνήσει. Μόνο το 7% διαφώνησε απόλυτα και ένας έτεινε να διαφωνήσει. Το 5% του δείγματος ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 28).

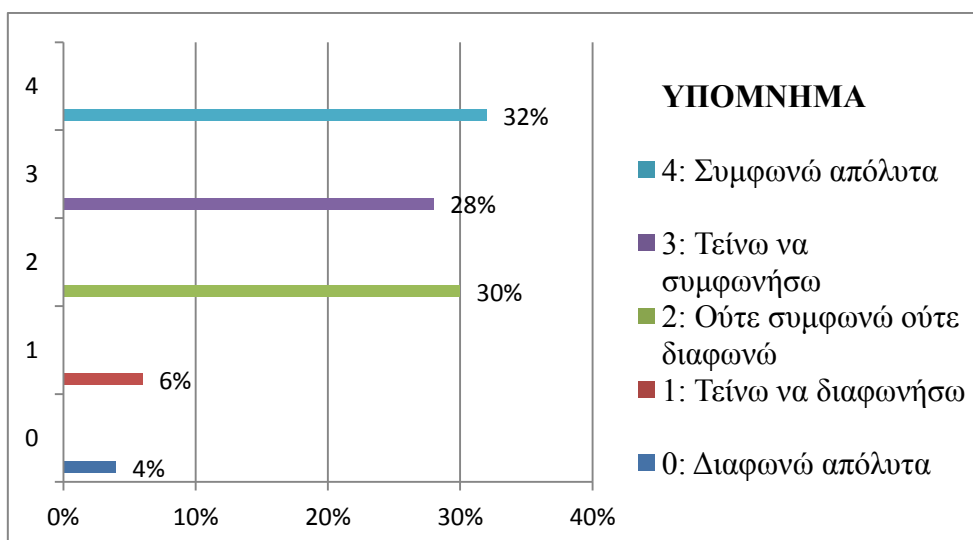
Διάγραμμα 28: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές διατηρούν την φυσική κληρονομιά

Στην δήλωση «Μια περιοχή που βελτιώνει τις παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητες», το 34% συμφώνησε απόλυτα και το 26% έτεινε να συμφωνήσει. Χαμηλό ήταν το ποσοστό όσων διαφώνησαν απόλυτα (5%) και όσων έτειναν να διαφωνήσουν (4%). Το 31% του δείγματος ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 29).

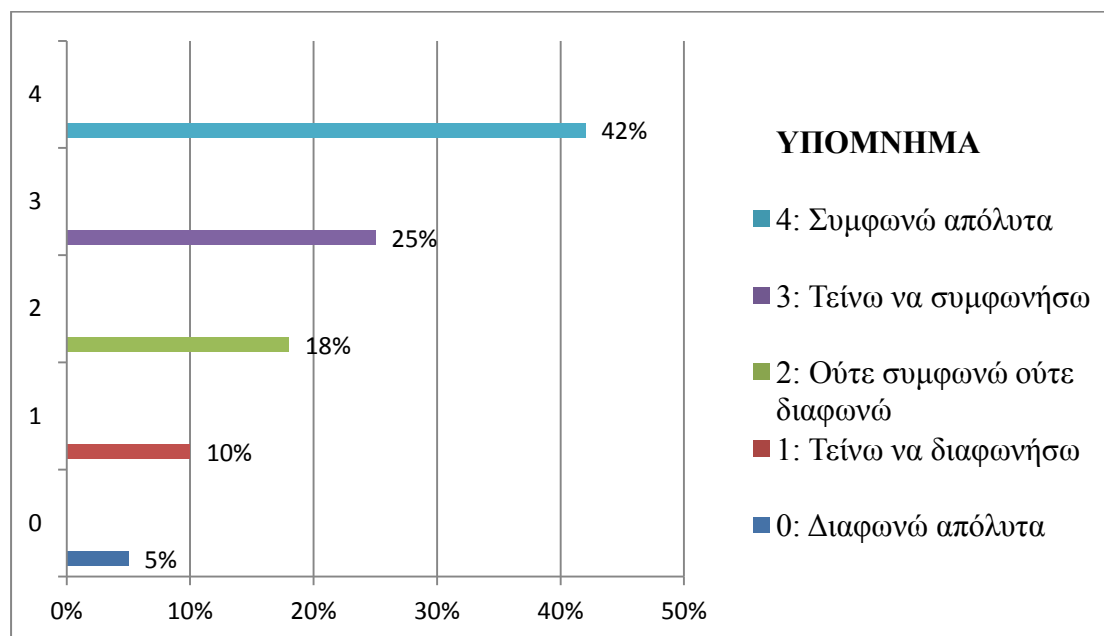
Διάγραμμα 29: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές βελτιώνουν τις παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητες

Στην επόμενη δήλωση, το 32% συμφώνησε απόλυτα ότι οι προστατευόμενες περιοχές είναι σημαντικές για τις φυσικές επιστήμες και το 28% έτεινε να συμφωνήσει. Μόνο το 4% διαφώνησε απόλυτα και το 6% έτεινε να διαφωνήσει. Το 30% του δείγματος ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε (Διάγραμμα 30).

Διάγραμμα 30: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές είναι σημαντικές για τις φυσικές επιστήμες

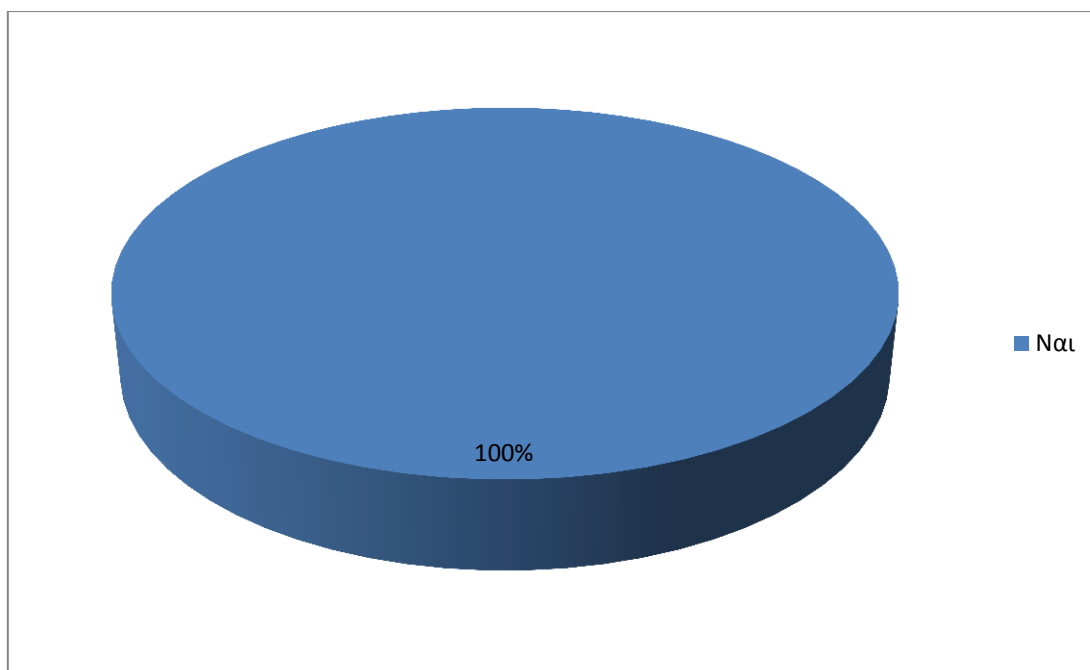
Στην τελευταία δήλωση, το 42% συμφώνησε απόλυτα ότι οι προστατευόμενες περιοχές είναι ελεύθερες από την ανθρωπογενή πίεση και το 25% έτεινε να συμφωνήσει. Μόλις το 5% διαφώνησε απόλυτα και το 10% έτεινε να διαφωνήσει. Το 18% ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε με την δήλωση (Διάγραμμα 31).

Διάγραμμα 31: Βαθμός συμφωνίας ή διαφωνίας με την δήλωση ότι οι προστατευόμενες περιοχές είναι ελεύθερες από την ανθρωπογενή πίεση

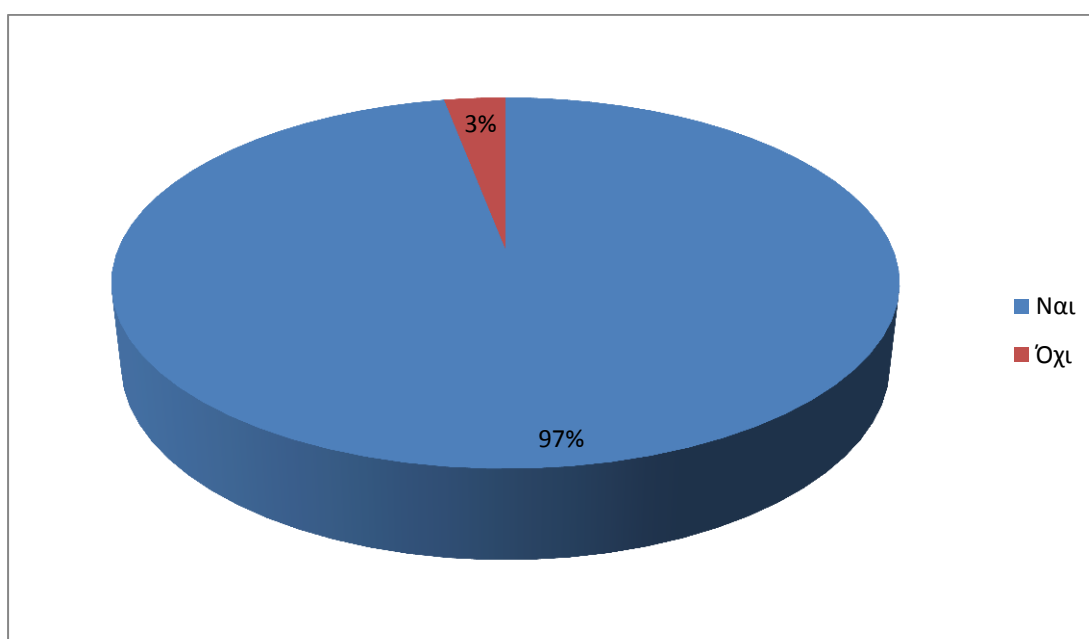
4.3. Εκτίμηση για τις Εκπαιδευτικές Ευκαιρίες που προσφέρουν οι Προστατευόμενες Περιοχές

Σε αυτή τη θεματική ενότητα, όλοι οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι τα παιδιά και οι νέοι πρέπει να επισκέπτονται προστατευόμενες περιοχές στη διάρκεια της σχολικής τους εκπαίδευσης (Διάγραμμα 32).

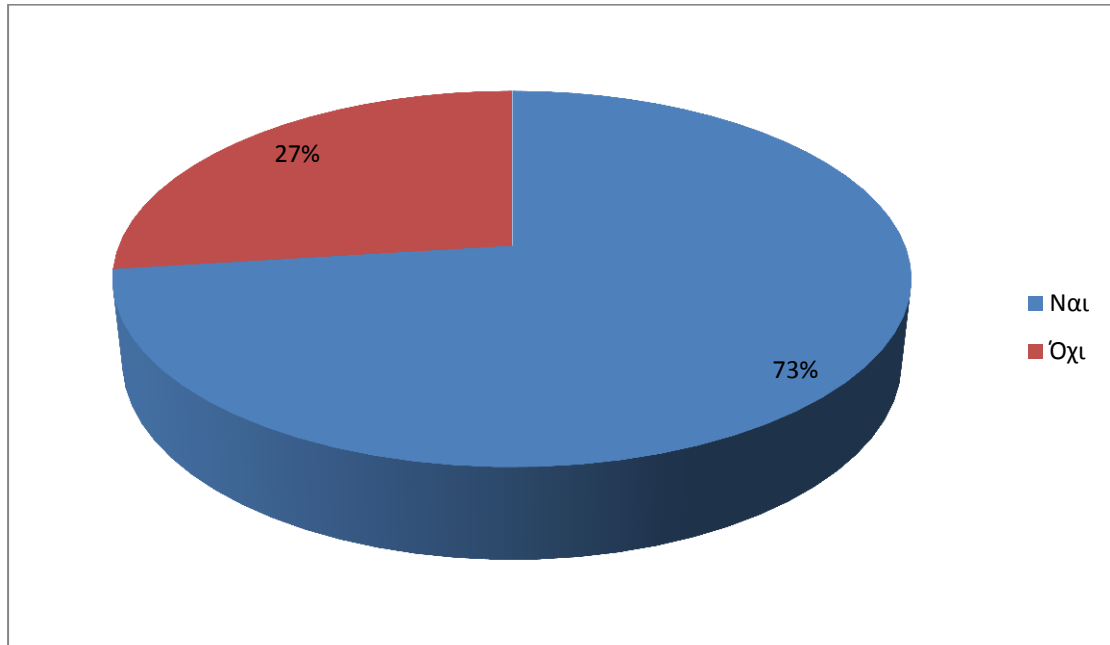
Διάγραμμα 32: Αν τα παιδιά και οι νέοι πρέπει να επισκέπτονται προστατευόμενες περιοχές στη διάρκεια της σχολικής τους εκπαίδευσης

Ενώ όλοι οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι τα παιδιά και οι νέοι πρέπει να επισκέπτονται προστατευόμενες περιοχές, όταν ρωτήθηκαν αν οι προστατευόμενες περιοχές μπορούν να αποτελέσουν διδακτικούς πόρους, το 3% έδωσε αρνητική απάντηση. Η πλειονότητα έδωσε θετική απάντηση (Διάγραμμα 33).

Διάγραμμα 33: Απόψεις για το αν οι προστατευόμενες περιοχές μπορούν να αποτελέσουν διδακτικούς πόρους

Στην τελευταία ερώτηση σχετικά με το αν η προσέγγιση των προστατευόμενων περιοχών θα αποτελέσει προτεραιότητα για τους συμμετέχοντες ως εκπαιδευτικούς, το 27% δήλωσε ότι δεν θα αποτελέσει προτεραιότητα, ενώ οι πλειονότητα (73%) δήλωσε ότι θα αποτελέσει (Διάγραμμα 34).

Διάγραμμα 34: Αν η προσέγγιση των προστατευόμενων περιοχών θα αποτελέσει προτεραιότητα για τους ερωτηθέντες ως εκπαιδευτικούς

Συμπεράσματα

Στον Ελλαδικό χώρο, λόγω της πλούσιας χλωρίδας και πανίδας, ιδρύθηκαν προστατευόμενες περιοχές προκειμένου να προστατευτεί και να διατηρηθεί ο φυσικός πλούτος και όλα τα φυσικά στοιχεία. Η σπουδαιότητα αυτών των περιοχών οδήγησε στη θέσπιση νόμων, τη κύρωση συμβάσεων και την ίδρυση φορέων διαχείρισης για την καλύτερη λειτουργία και οργάνωσή τους.

Η αξία των προστατευόμενων περιοχών αναδείχθηκε και μέσα από την παρούσα έρευνα, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος δήλωσε ότι είναι σημαντικές και ότι δεν έχει επηρεαστεί αρνητικά από την ύπαρξή τους ούτε σε προσωπικό ούτε σε κοινωνικό επίπεδο. Επίσης, περίπου το μισό δείγμα δήλωσε ότι έχει επωφεληθεί από τις προστατευόμενες περιοχές και σε προσωπικό και σε κοινωνικό επίπεδο.

Οι προστατευόμενες περιοχές, εκτός από την βασική λειτουργία που επιτελούν, την διατήρηση της βιοποικιλότητας, εξυπηρετούν και άλλους σκοπούς. Η πλειοψηφία του δείγματος συμφώνησε με την βασική λειτουργία και θεωρεί ότι οι προστατευόμενες περιοχές προστατεύουν την άγρια ζωή, τα είδη που απειλούνται από εξαφάνιση και τα τοπία. Επιπλέον, ότι πρόκειται για περιοχές ειρηνικές που έχουν εθνική σημασία και ευαισθητοποιούν τους πολίτες.

Περίπου οι μισοί συμμετέχοντες πιστεύουν ότι οι προστατευόμενες περιοχές διατηρούν την πολιτισμική και φυσική κληρονομιά της χώρας, διαθέτουν και προστατεύουν όμορφα τοπία, καθώς και ότι σε αυτές τις περιοχές υπάρχει άγρια ζωή. Επίσης, το ίδιο ποσοστό του δείγματος θεωρεί ότι οι προστατευόμενες περιοχές υποστηρίζουν την δημόσια αναψυχή, βελτιώνουν τις παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητες και διατηρούν πόρους.

Αξιοσημείωτο είναι πως μόνο το μισό δείγμα δήλωσε ότι οι προστατευόμενες περιοχές συμβάλλουν στην οικολογική ισορροπία του πλανήτη και θεωρεί ότι δεν αντιμετωπίζουν περιβαλλοντικά προβλήματα. Ακόμα, οι μισοί ερωτηθέντες πιστεύουν ότι σε αυτές τις περιοχές ολοκληρώνονται οι φυσικές διαδικασίες, είναι σημαντικές για τις φυσικές επιστήμες και είναι ελεύθερες από την ανθρωπογενή πίεση.

Παρατηρήθηκε ότι σημαντικός αριθμός ερωτηθέντων ούτε συμφώνησε αλλά ούτε διαφώνησε με κάποιες δηλώσεις. Συγκεκριμένα, οι περισσότεροι δεν ήξεραν αν στις προστατευόμενες περιοχές πρέπει να αναπτύσσεται μόνο ο οικοτουρισμός. Ίσως, αυτό να οφείλεται στο γεγονός ότι ο οικοτουρισμός σαν έννοια δεν είναι ευρέως διαδεδομένη.

Ένας μεγάλος αριθμός φοιτητών πιστεύει ότι οι προστατευόμενες περιοχές συμβάλλουν στην ανάπτυξη του τουρισμού, ενώ ένας, επίσης, σημαντικός αριθμός ούτε συμφώνησε και ούτε διαφώνησε με την ίδια δήλωση.

Όσον αφορά στην απαγόρευση της ανθρώπινης παρουσίας στις προστατευόμενες περιοχές και την αρνητική επιρροή που ασκούν στην οικονομία, το μεγάλο μέρος του δείγματος διαφώνησε, ενώ ένας μεγάλος αριθμός ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε.

Στην τελευταία ομάδα ερωτήσεων που σχετίζεται με την εκπαίδευση, όλοι οι συμμετέχοντες ήταν θετικοί με την πραγματοποίηση επισκέψεων στις προστατευόμενες περιοχές από τους νέους και τα παιδιά κατά τη σχολική διάρκεια.

Επίσης, οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι οι προστατευόμενες περιοχές προσφέρουν διδακτικούς πόρους, όμως ένα μικρό αλλά σημαντικό ποσοστό δήλωσε ότι η προσέγγιση των προστατευόμενων περιοχών δεν θα αποτελούσε προτεραιότητα για τους ίδιους ως εκπαιδευτικούς. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι, εκτός από την έλλειψη ενδιαφέροντος, οι γνώσεις τους γύρω από τις προστατευόμενες περιοχές μπορεί να μην είναι επαρκείς, ώστε να μπορούν να προσεγγίσουν το θέμα.

Η παρούσα έρευνα απευθύνεται σε όσους ενασχολούνται στον τομέα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, σε εκπαιδευτικούς, καθώς και σε ερευνητές που μελετούν τις προστατευόμενες περιοχές σε σχέση με τους διδακτικούς πόρους που προσφέρουν.

Οι Περιορισμοί της Έρευνας

Οι περιορισμοί που παρουσιάζει η παρούσα έρευνα αναφέρονται στους συμμετέχοντες, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν ένα μικρό δείγμα της φοιτητικής κοινότητας του Τμήματος Νηπιαγωγών της Φλώρινας. Ένας ακόμη περιορισμός αναφέρεται στο γεγονός ότι το συγκεκριμένο τμήμα αποτελείται στην πλειοψηφία του από φοιτητές γυναικείου φύλου, ενώ ο αριθμός των φοιτητών ανδρικού φύλου είναι περιορισμένος.

Περαιτέρω έρευνα μπορεί να πραγματοποιηθεί με συλλογή δεδομένων και ανάλυσή τους από μεγαλύτερο δείγμα της φοιτητικής κοινότητας της σχολής Νηπιαγωγών της Φλώρινας, ώστε να εξαχθούν πιο αξιόπιστα συμπεράσματα. Επίσης, η έρευνα μπορεί να διευρυνθεί και στα υπόλοιπα αντίστοιχα τμήματα της Ελλάδος ή, ακόμα, και σε φοιτητικές κοινότητες άλλων εκπαιδευτικών βαθμίδων, ώστε να υπάρχει ένα μέτρο σύγκρισης.

Βιβλιογραφία

1. Bizerril, M. (2004). “*Students’ environmental perceptions of Brazilian Cerrado Landscapes and Biodiversity*”. *The Journal of Environmental Education*, 35, 47-58.
2. Brondy, M. (2005). “*Learning in Nature*” *Environmental Education Research*, 11, 603–621.
3. Dresner, M. (2002). “*Teachers in the Woods: Monitoring Forest Biodiversity*”. *The Journal of Environmental Education*, 34, 26-31.
4. Palmberg, I. E., Kuru, J. (2000). “*Outdoor activities as a basis for environmental responsibility*”. *The Journal of Environmental Education*. 31, 4, pp. 32-36.
5. Toman, E., Shindler, B., Reed, M. (2004). “*Prescribed Fire: The Influence of Site Visits on Citizen Attitudes*”. *The Journal of Environmental Education*. Vol. 35, No. 3, 13-17.
6. UNESCO-UNEP (1978). Final Report Intergovernmental Conference on Environmental Education, Tbilisi (USSR). ED/MD/49. Paris.
7. UNESCO (2010). Biodiversity is our life. Γαλλία.
8. Javeau, C. (2000). Η έρευνα με ερωτηματολόγιο: Το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή. Αθήνα: Τυπωθήτω
9. National Geographic (2014). Εγκυκλοπαίδεια του περιβάλλοντος για νέους: Βιοποικιλότητα. Αθήνα: ΣΕΛΕΝΑ εκδοτική α.ε.
10. WWF (2010). Προστατευόμενες Περιοχές. Διαθέσιμο στο <http://www.wwf.gr/areas/protected-areas>, (τελευταία ανάκτηση 06-05-2018)
11. WWF (2017). Προστατευόμενες Περιοχές: Ο ακρογωνιαίος λίθος στη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Διαθέσιμο στο <http://www.wwf.gr/images/pdfs/protected-areas.pdf>, (τελευταία ανάκτηση 21-05-2018)
12. WWF Ελλάς (2018). Οικοτουρισμός. Διαθέσιμο στο http://www.wwf.gr/images/pdfs/fact_sheet_tourism.pdf, (τελευταία ανάκτηση 21-05-2018)

13. Απλαδά, Ε. (2006). ΕΘΝΙΚΟΙ ΔΡΥΜΟΙ-ΕΘΝΙΚΑ ΠΑΡΚΑ. Διαθέσιμο στο http://www.parnitha-np.gr/ethnika_parka.htm, (τελευταία ανάκτηση 22-05-2018)
14. Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων- Υγροτόπων (2008). Προστατευόμενες Περιοχές. Διαθέσιμο στο http://www.env-edu.gr/Documents/files/EkpYliko/Prostateyomenes_Perioxes/Enimerotiko_Keimeno.pdf, (τελευταία ανάκτηση 22-05-2018)
15. Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων- Υγροτόπων (2010). Προστατευόμενες Περιοχές. Ενημερωτικό κείμενο. Διαθέσιμο στο http://www.ekby.gr/ekby/el/EKBY_PP_el.html, (τελευταία ανάκτηση 22-05-2018)
16. Παπαγεωργίου, Χ. Α., Καρέτσος, Γ., Κατσαδωράκης, Γ. (Επιμ.) (2012). Το δάσος: Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση. Αθήνα: WWF Ελλάς.
17. ΠΕΕΚΠΕ & Ελληνική Εταιρεία (1999). Η Διακήρυξη της Τιφλίδας. Σειρά: Βασικά κείμενα για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Τεύχος 2. Αθήνα: ΠΕΕΚΠΕ και Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
18. Σβορώνου Ε., (2003). Μέθοδοι Διαχείρισης του Οικοτουρισμού και του Τουρισμού σε Προστατευόμενες Περιοχές. Αθήνα: ΥΠΕΧΩΔΕ.
19. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (2010). Σχέδιο Νόμου για τη Βιοποικιλότητα. Άρθρο 2, ΥΠΕ, 2010. Διαθέσιμο στο http://www.opengov.gr/minenv/wp-content/uploads/downloads/2010/07/Sxedio_Nomou_Viopoikilotita.pdf, (τελευταία ανάκτηση 06-05-2018)
20. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (χ.η.). ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. Διαθέσιμο στο <http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=FCuN3hMX5qQ%3d&tabid=433&language=el-GR>, (τελευταία ανάκτηση 22-05-2018)

Παράρτημα: Ερωτηματολόγιο Έρευνας

Αγαπητοί/ες συμφοιτητές/τριες,

Το ερωτηματολόγιο (μεταφρασμένη ελληνική εκδοχή) έχει ως σκοπό την καταγραφή των απόψεων φοιτητών/τριών του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών για τις προστατευόμενες περιοχές. Η έρευνα θα είναι διεθνής και συγκριτική και αφορά την Ελλάδα, την Ισπανία και την Πορτογαλία.

Ευχαριστούμε για την συμμετοχή σας στην έρευνα.

Ηλικία: **Φύλο:** Άνδρας Γυναίκα

Ίδρυμα: **Τμήμα:**

Μάθημα:.....

Παρακαλούμε να απαντήσετε σε κάθε ερώτηση του ερωτηματολογίου.

1. Παρακαλούμε περιγράψτε τι είναι οι προστατευόμενες περιοχές.

2. Ποια είναι η γνώμη σας για τη σημασία των προστατευόμενων περιοχών (για παράδειγμα, Εθνικοί Δρυμοί, Εθνικά Πάρκα και Καταφύγια Άγριας Ζωής κλπ.);

Πολύ σημαντικές

Αρκετά σημαντικές

Λίγο σημαντικές

Καθόλου σημαντικές

Δεν ξέρω

2.1. Παρακαλούμε αιτιολογήστε την απάντησή σας.

3. Παρακαλούμε ονομάστε έως τρεις προστατευόμενες περιοχές (Εθνικοί Δρυμοί, Εθνικά Πάρκα, Καταφύγια Άγριας Ζωής κλπ.) στην Ελλάδα:

1 _____

2 _____

3 _____

4 Δεν γνωρίζω καμία προστατευόμενη περιοχή στη χώρα μου.

4. Παρακαλούμε ονομάστε έως τρεις προστατευόμενες περιοχές (Εθνικοί Δρυμοί, Εθνικά Πάρκα, Καταφύγια Άγριας Ζωής κλπ.) εκτός Ελλάδας:

1 _____

2 _____

3 _____

4 Δεν γνωρίζω καμία προστατευόμενη περιοχή εκτός Ελλάδας.

5. Από τις προστατευόμενες περιοχές της Ελλάδας, αναφέρετε έως τρεις που να γνωρίζετε καλύτερα ή που έχετε επισκεφτεί:

1 _____

2 _____

3 _____

4 Δεν έχω επισκεφτεί ποτέ μια προστατευόμενη περιοχή στην Ελλάδα.

6. Παρακαλούμε να αναφέρετε έως τρεις ανθρώπινες δραστηριότητες που πιστεύετε ότι πρέπει να επιτρέπονται μέσα στις προστατευόμενες περιοχές:

1 _____

2 _____

3 _____

4 Δεν γνωρίζω

7. Παρακαλούμε να αναφέρετε έως τρεις ανθρώπινες δραστηριότητες που πιστεύετε ότι πρέπει να απαγορεύονται μέσα στις προστατευόμενες περιοχές:

1 _____

2 _____

3 _____

4 Δεν γνωρίζω

8. Έχετε εσείς ή η οικογένειά σας επωφεληθεί με κάποιο τρόπο από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών στη χώρα σας;

Ναι

Όχι

8.1 Παρακαλούμε αιτιολογήστε την απάντησή σας.

9. Έχει η κοινότητά σας επωφεληθεί με κάποιο τρόπο από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών στη χώρα σας;

Ναι

Όχι

9.1 Παρακαλούμε αιτιολογήστε την απάντησή σας.

10. Έχετε εσείς ή η οικογένειά σας επηρεαστεί αρνητικά με κάποιο τρόπο από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών στη χώρα σας;

Ναι Όχι

10.1 Παρακαλούμε αιτιολογήστε την απάντησή σας.

11. Έχει η κοινότητά σας επηρεαστεί αρνητικά με κάποιο τρόπο από την ύπαρξη των προστατευόμενων περιοχών στη χώρα σας;

Ναι Όχι

11.1 Παρακαλούμε αιτιολογήστε την απάντησή σας.

12. Παρακαλούμε αναφέρετε τα τρία κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι προστατευόμενες περιοχές της Ελλάδας:

1 _____

2 _____

3 _____

4 Δεν γνωρίζω

13. Σε ποιο βαθμό συμφωνείτε ή διαφωνείτε με κάθε μία από τις ακόλουθες δηλώσεις που αφορούν τις διάφορες κατηγορίες προστατευόμενες περιοχές ανά τον κόσμο;

Θα απαντηθούν με κλίμακα:

1. Συμφωνώ απόλυτα
2. Τείνω να συμφωνήσω
3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
4. Τείνω να διαφωνήσω
5. Διαφωνώ απόλυτα

1. Μια περιοχή που προστατεύει την άγρια ζωή	1	2	3	4	5
2. Μια περιοχή που προστατεύει τη βιοποικιλότητα	1	2	3	4	5
3. Μια περιοχή εθνικής σημασίας	1	2	3	4	5
4. Μια ειρηνική περιοχή	1	2	3	4	5
5. Μια περιοχή που προστατεύει τοπία	1	2	3	4	5
6. Μια περιοχή με όμορφα τοπία	1	2	3	4	5
7. Μια περιοχή που διατηρεί την πολιτισμική κληρονομιά	1	2	3	4	5
8. Μια περιοχή που υποστηρίζει τη δημόσια αναψυχή	1	2	3	4	5
9. Μια περιοχή που βελτιώνει τη δημόσια ευαισθητοποίηση	1	2	3	4	5
10. Μια περιοχή άγριας ζωής	1	2	3	4	5
11. Μια περιοχή που περιορίζει αρνητικά την οικονομική ανάπτυξη	1	2	3	4	5
12. Μια περιοχή όπου η ανθρώπινη παρουσία πρέπει να απαγορεύεται	1	2	3	4	5

13. Μια περιοχή όπου θα πρέπει να αναπτύσσεται τουρισμός	1	2	3	4	5
14. Μια περιοχή που διατηρεί πόρους για μελλοντική χρήση	1	2	3	4	5
15. Μια περιοχή που συμβάλλει στην οικολογική ισορροπία του πλανήτη	1	2	3	4	5
16. Μια περιοχή που προστατεύει τα είδη από την εξαφάνιση	1	2	3	4	5
17. Μια περιοχή όπου επιτρέπεται μόνο ο οικοτουρισμός	1	2	3	4	5
18. Μια περιοχή όπου οι φυσικές διαδικασίες είναι δυνατόν να ολοκληρωθούν	1	2	3	4	5
19. Μια περιοχή που θα πρέπει να περιλαμβάνει όμορφα τοπία	1	2	3	4	5
20. Μια περιοχή χωρίς περιβαλλοντικά προβλήματα	1	2	3	4	5
21. Μια περιοχή που διατηρεί την φυσική κληρονομιά	1	2	3	4	5
22. Μια περιοχή που βελτιώνει τις παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητες	1	2	3	4	5
23. Μια περιοχή που είναι σημαντική για τις φυσικές επιστήμες	1	2	3	4	5
24. Μια περιοχή που είναι ελεύθερη από την ανθρωπογενή πίεση	1	2	3	4	5

14. Πιστεύετε πως τα παιδιά και οι νέοι πρέπει να επισκέπτονται προστατευόμενες περιοχές στη διάρκεια της σχολικής τους εκπαίδευσης;

Ναι Όχι

14.1 Παρακαλούμε αιτιολογήστε την απάντησή σας.

15. Αναφέρετε ενδεικτικά έως τρεις εκπαιδευτικούς στόχους που θα θέτατε, εάν διοργανώνατε μια δραστηριότητα με μαθητές σε μια προστατευόμενη περιοχή:

1_____

2_____

3_____

16. Πιστεύετε ότι οι προστατευόμενες περιοχές μπορούν να αποτελέσουν διδακτικούς πόρους;

Ναι Όχι

16.1 Παρακαλούμε αιτιολογήστε την απάντησή σας.

17. Θεωρείτε πως η προσέγγιση των προστατευόμενων περιοχών θα αποτελέσει προτεραιότητα για σας ως εκπαιδευτικός;

Ναι Όχι

17.1 Παρακαλούμε αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Σας ευχαριστούμε θερμά για τον χρόνο που αφιερώσατε.